

15de JAARGANG - NUMMER 3 - 2003
JULI - AUGUSTUS - SEPTEMBER

In dit nummer:

- * *ACTIVITEITENKALENDER*
- * *NEOGOTISCHE ARCHITECTUUR IN BREDENE (3)*
- * *NA DE OORLOG (4)*
- * *LEZEND PUBLIEK IN WEST-VLAANDEREN*
- * *WAT EEN GIDS L(EI/IJ)DEN KAN!*
- * *EEN EEUW BELGISCHE KUSTAFFICHES*
- * *VAN WANTE TOT LACOURT*
- * *SWEETLOVE, DE BOLLE EN HET SLACHTHUIS*

LANGE NELLE

Driemaandelijks blad van de afdeling OOSTENDE
van de WEST-VLAAMSE GIDSENKRING vzw
Afgiftekantoor OOSTENDE 1
Verantwoordelijke uitgever:
Patricia Veris, Nachtegalenlaan 50, 8400 Oostende

IN DIT NUMMER:

Inhoud:

74	ACTIVITEITENKALENDER	REDACTIE
84	NEOGOTISCHE ARCHITECTUUR IN BREDENE (3)	VINCENT DUFLOU
87	NA DE OORLOG (4)	RICHARD QUAEGEBEUR
93	LEZEND PUBLIEK IN WEST-VLAANDEREN	KAREL JONCKHEERE
97	WAT EEN GIDS L(EI/LJ)DEN KAN!	MARCEL LEEUWERCK
99	EEN EEUW BELGISCHE KUSTAFFICHES	KARL SCHEERLINCK
103	VAN WANTE TOT LACOURT	DIRK VERSTRAETE
106	SWEETLOVE, DE BOLLE EN HET SLACHTHUIS	ROGER TIMMERMANS

Verantwoordelijke uitgever en secretaris:

Patricia Veris, Nachtgalenlaan 50, 8400 Oostende

De medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen
(overname alleen toegestaan met schriftelijk akkoord van de auteur)

Redactie:

Dirk Beirens, Floralaan 7, 8400 Oostende

Vormgeving:

Herman Moerman, Parijsstraat 11/6, 8400 Oostende

Voorzitter:

Leen Coene, Rietstraat 33, 8400 Oostende

Dispatching:

(059) 80 73 81 (Fax en telefoon)

Rekeningnummer:

380-0049184-76 op naam van Gidsenkring Lange Nelle vzw

Lidmaatschapsbijdrage 2003 = € 12,50

Activiteitenkalender

Wilt u zeker weten of een activiteit al dan niet doorgaat, contacteer secretaris Patricia Veris:
tel. (059) 80 62 39 - fax (059) 80 12 54

GELEID BEZOEK TENTOONSTELLING 'MARINES IN CONFRONTATIE' (PMMK)

Zaterdag 6 september 2003, om 10.30 verzameling in de inkom van het Museum voor Moderne Kunst (Romestraat Oostende).

We krijgen een overzicht van 200 jaar voornamelijk olieverfschilderijen vanuit de visie van het werk van Joseph William Turner die als eerste "de zee niet alleen schilderde zoals hij ze zag, maar zoals hij ze voelde".

Vanuit deze interpretatie wandelen we verder op de golven van vier verschillende menselijke ervaringsmomenten uitgedrukt in 'lijnen': de retinale, de emotionele, de visionaire en de narratieve lijn.

Leden: 7,5 euro - niet-leden: 9,5 euro.

Voor 25 augustus telefonisch inschrijven bij secretaris Patricia Veris op 059 80 62 39 en ter plaatse betalen.

ERFGOEDWANDELING DE PANNE

Zaterdag 18 oktober 2003, om 14.00 uur

o.l.v. Pierre Vanhecke

Afspraak op het Koningsplein in De Panne (grote parking).

De wandeling schetst de geschiedenis van De Panne en dit vanaf de vroegere tijden (de Romeinse vlakte). De plaats werd een vissersgemeenschap vanaf Jozef II tot aan de Eerste Wereldoorlog en ze is gaandeweg ook een pleisterplaats voor kunstenaars geworden. De rijke, meestal Franstalige, bourgeoisie liet volledige villawijken aanleggen: bekende namen zijn ongetwijfeld Dumont, Viérin en Hobé. De

opkomst van het toerisme leidde (nog) niet tot de volledige afbraak van de typische kustarchitectuur van de jaren 1900. De twee wereldoorlogen lieten wel duidelijke sporen na. De Westhoekverkeveling van na plusminus 1970 wordt niet aangedaan. De Panne telt momenteel ongeveer 10.000 inwoners voor ongeveer 11.500 woningen.

De wandeling voert ons langs vissershuisjes, monumenten, standbeelden en gebouwen die als relict en illustraties van een boeiende geschiedenis fungeren. We eindigen in de Dumontwijk die al enkele jaren als stadsgezicht geklasseerd en beschermd is.

De Dumontwijk gaat terug op het 'Badplaatsproject' (1904) van architect Alexis Dumont en is begrensd door de Zeelaan, de Duinkerkeleaan en de Witte Berglaan. Ze getuigt van een eerste vorm van systematische aanleg voor vakantienederzetting getypeerd door een pittoreske en landelijke inslag, vormelijk aanleunend bij sommige tuinwijkpatronen met bekommernis voor de natuurlijke omgeving. De meeste woningen werden opgetrokken in de zogenaamde 'cottagestijl' die naar ruimere Engelse en Normandische huizen verwijst. Maar ze vertonen wel een eigen Vlaamse stijl door het materiaalgebruik, het veelvuldig gebruik van geschilderd hout (o.a. pseudo-vakwerk, luiken ...), het volumespel van, daken met leien of pannen, dakkapellen, torentjes, in- en uitspringende muurgedeelten, enz.

Afhankelijk van bepaalde omstandigheden kunnen we – eventueel – een typische villa bezoeken, namelijk het vroegere eigendom (+/- 1897) van Jules Lagae en het atelier van Louis Van den Eynde (Villa Chalutier) gebouwd door Myriam Dumont en Gustave Rémy in 1927. Inschrijving verplicht voor 10 oktober 2003, telefonisch bij secretaris Patricia Veris op het nummer 059 80 62 39

Maximum 25 deelnemers (rangschikking volgens inschrijving)!

Leden: gratis - niet-leden: 2 (lees: twee) euro ter plaatse te betalen.

Open Monumentendag Vlaanderen heeft de eer en het genoegen u al uit te nodigen voor de 15de monumentenbelevenis. Op zondag 14 september 2003 wordt u verwelkomd in honderden Vlaamse monumenten die exclusief voor deze gelegenheid worden opengesteld. Deze feestelijke editie pakt uit met het tweede deel van de trilogie 'Grondstof, stof tot nadenken' en legt dit jaar de nadruk op 'steen'. We beloven u alvast een 'steenrijke' ervaring!

- **Novemberactiviteit:** zie inliggend blad.
- **December:** geen activiteit.

DEPOT
Vanhoutte
DRANKENHANDEL

Oostendelaan, 272 Middelkerke
059/ 31.15.15

DRINK-SHOP

Aartshertoginnestraat, 51 Oostende
Tel 059/ 70.49.89

Oostendse Steenweg, 131 Brugge
Tel 050/ 32.22.25

MORDAN

NATUURVLEES DOBBELAERE
Christinastraat 69 - 8400 OOSTENDE

Tel. 059/50 52 45 - Fax: 059/50 07 85

e-mail: denatuurwinkelmordan@skynet.be

(400 m² verkoopsruimte)

Openingsuren: 9.00 H. - 18.30 H.
Ook op zaterdag. Zondag gesloten

BIO SHOP

*De Natuurlijkste
zaak van de kust!*

**GREEN
SLEEP**

100% "NATUURLIJK"
SLAAPCOMFORT
(200 m² toonzaal, 1e verdieping)

Green Sleep

Dieetvoeding, VERSE natuur-, vegetarische en biologische voeding.
Hormonenvrij vlees (vzw. Plattelandsontwikkeling)

Voedingssupplementen en sportvoeding. Natuurlijke cosmetica.

150 kruidenpreparaten uit eigen labo!

DESKUNDIG ADVIES VAN 4 PARAMEDICI EN HERBORIST

SALTIMBANCO (= oud-Italiaans voor 'straatartiest')

Op 24 juli 2003 vond de eerste voorstelling plaats van 'Saltimbanco' door Cirque du Soleil. Alle bezoekers waren laaiend enthousiast. Inmiddels gingen reeds meer dan 60.000 tickets over de toonbank. Reden genoeg dus om de voorstelling voor een tweede keer te verlengen.

'Saltimbanco' van Cirque du Soleil is nu nog tot en met 31 augustus 2003 te bekijken in de tent op het randparkeerterrein aan het Media Center.

Impressie: een avondje "Saltimbanco"

Oostende heeft er deze zomer een toeristische trekpleister bij. Het gezelschap van Cirque du Soleil sloeg zijn tenten op achter het Media Center. Voor de tweede keer reeds zijn ze te gast in België. Enkele jaren geleden spoelden ze aan in Antwerpen maar nu slaagde de stad Oostende erin ze naar de kust te laten afzakken met hun nieuwe voorstelling Saltimbanco.

In een twee uur durende show nemen de artiesten het publiek van bij het begin mee in een wervelend avontuur van zowel acrobatiek, mime, live muziek als theater. Men komt soms echt ogen te kort om het hele spektakel te aanschouwen. Een jongetje, dat in verschillende gedaantes te voorschijn komt, vormt als het ware de rode loper doorheen het gebeuren. Net als het meisje met het rode kleedje in de film Schindler's List, spreekt ook hier de kinderlijke onschuld het publiek onmiddellijk aan. Tijdens de openingsact doen vader, moeder en kind een erg sierlijke opvoering met acrobatische toeren van de bovenste plank. In het vervolg van de voorstelling zal een hoofdact telkens worden opgekleurd door acteurs die in felle kostuums en maskers voor randanimatie zorgen. De toe-

schouwer wordt ondergedompeld in een wereld vol franjes en fantasie en valt van de ene verbazing in de andere. Allerlei circusacts van een bijzonder hoog niveau worden ten tonele gevoerd. Lenige lichamen bewegen zich symmetrisch rond de trapezen, alles tot in de puntjes verzorgd en voorbereid. Een jonge vrouw toont haar behendigheid door met maar liefst acht ballen te jongleren. Ondertussen zorgt het huisorkest voor passende ritmes en melodieën. Met hun gonzende gitaren laten

ze 'Le grand Chapiteau' bij momenten stevig rocken. Ook dit maakt Cirque du Soleil tot wat het is, veel meer dan een ordinair circus. Om Saltimbanco te vatten schieten woorden tekort, je moet het ondergaan!!

Silke

Saltimbanco legde een lange weg af.

Vanaf 1992 toen 'Saltimbanco' op tournee ging, hebben meer dan 6,7 miljoen mensen op vier continenten deze voorstelling bezocht. Na twee jaar rondtoeren door Noord-Amerika in 1992-1993 werd 'Saltimbanco' in 1994 in Tokio geproduceerd. In 1995 ging de show twee jaar op tournee door Europa eindigde daar in januari 1997 in stijl in de prestigieuze Royal Albert Hall in Londen. Na een uitstapje naar Ottawa in het najaar van 1998, is 'Saltimbanco' daarna aan een driejarige tournee door Azië en de Pacific begonnen.

Begin 2002 is 'Saltimbanco' naar Europa teruggekeerd. Op 14 februari is in Amsterdam de tweede Europese tournee van start gegaan. In totaal heeft de show 50 steden in 13 landen bezocht. Oostende is de vijftigste stad!

Met de komst van Cirque du Soleil geven we u ook nog enkele interessante weetjes mee.

Wist u bijvoorbeeld dat :

- de regisseur Franco Dragone, een Belg is?
- het Saltimbanco 'dorp op wielen' (dat de tour begeleidt) in totaal 20.000m² beslaat?
- het Saltimbanco-dorp bestaat uit drie verschillende tenten? De Grand Chapiteau, de entrancetent en een tent waarin de artiesten trainen; samen goed voor een oppervlakte van 3.263,50m²
- de Grand Chapiteau 17 meter hoog is en de 4 masten zelfs 25 meter hoog zijn?
- de Grand Chapiteau 2.500 toeschouwers kan herbergen?
- er voor de diverse voorzieningen van het dorp (elektriciteit-, verlichting-, geluids- en telefoondraad) een totale lengte van 28,5 km kabel gebruikt werd?
- er 60 liter verf gebruikt is om het kleurrijke Saltimbanco-podium te schilderen?
- Saltimbanco een oud Italiaans woord voor

straatartiest is?

- Saltimbanco al sinds 1992 toert en wereldwijd al meer dan 6,7 miljoen bezoekers trok?
- de regisseur van Saltimbanco -Franco Dragone- een Belg is?
- er in Saltimbanco 110 hoofddeksels en 150 paar schoenen gebruikt worden?
- de artiesten gemiddeld 1 á 2 uur nodig hebben om hun make-up aan te brengen?

PRAKTISCH (ook veel info op www.cirquedusoleil.com!)

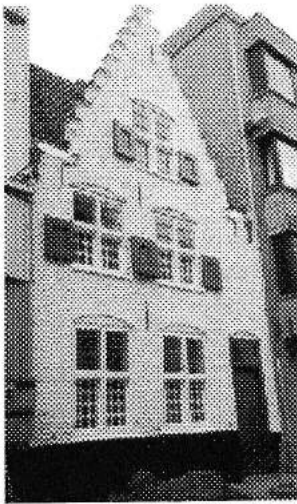
Voorstellingen van dinsdag tot en met vrijdag om 20.00 uur, op zaterdag om 16.00 en 20.00 uur en op zondag om 14.00 en 18.00 uur. Op maandag geen voorstellingen.

Kaarten voor 'Saltimbanco' kosten 25 tot 56 euro en zijn nog steeds verkrijgbaar op het nummer **070/22.32.30**, via www.cirquedusoleil.com of bij Toerisme Oostende vzw, Monacoplein 2, tel. 059 70.11.99.

Mit sympathie

Vragen van lezers!

1. De benaming Spaans huisje is historisch verkeerd, moeten we die naam dan blijven houden en kan er bv. niet naar verwezen worden met Oostends huisje? Voer voor bestuursbespreking!

2. In de Artis-Historia reeks Parcours verscheen in 1999: Oostende in de belle époque. Op een foto op blz. 38 zien we de naoorlogse galerij onder de Koninklijke Villa met de verkeerde aanduiding Venetiaanse Galerijen. Er blijkt toch wat verwarring rond te bestaan. De Venetiaanse Gaanderijen (waar komt die naam vandaan?) is toch het gebouw waar de tentoonstellingen van de stad plaatsvonden? En waarom Gaanderijen en niet Galerijen zoals de Koninklijke Galerijen van Leopold II? Eenduidig is anders!

EENZAAMHEID

Ik wandel langs de verlaten dijk,
turend naar de woeste zee.
Schuimende koppen op de golven,
Klotsen bruisend weg en weer

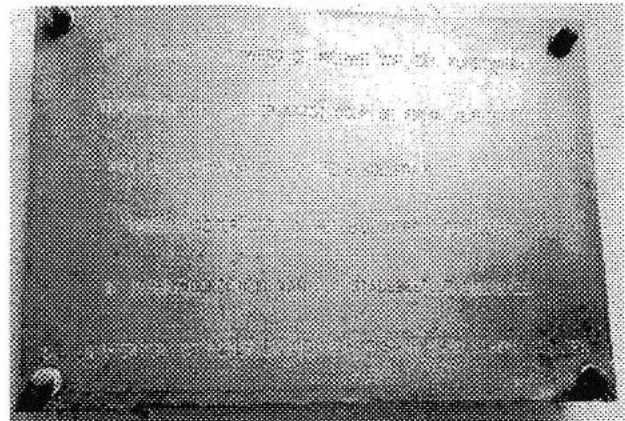
't Zilte zout smaakt mij op de lippen,
wolken naderen de kust.
De boten zijn als kleine stippen,
in mijn hart voel ik geen rust.

De wind is feller opgestoken,
'k knoop mijn jas wat dichter toe.
Vechtend, moe blijf ik verder lopen,
'k ga weer eenzaam huiswaarts toe.

Mary Decommines

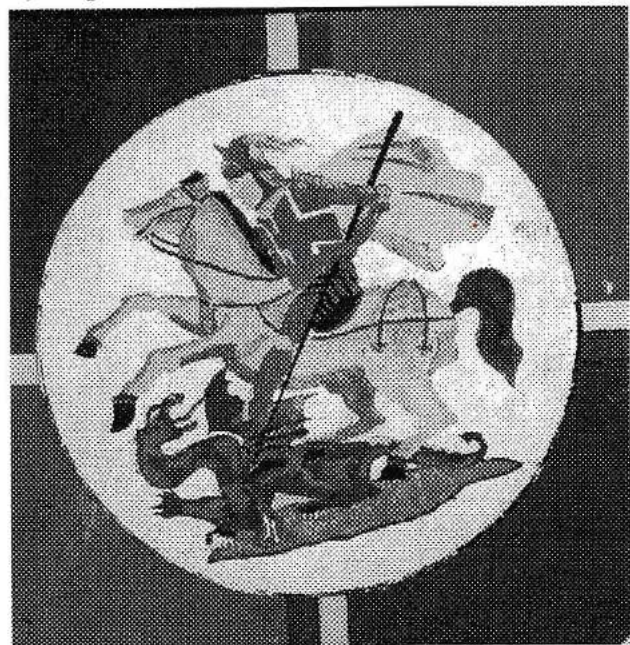
Onder de hoede van Sint-Joris

Nog twee beelden (mei 2003) aangaande de Sint-Jorisgilde aansluitend bij de bijdrage van Roger Timmermans 'Onder de hoede van Sint-Joris' (Gidsenblad, jg. 15, nr. 1 - 2003, blz.32-33)

1) Plakiet met tekst: Op 25 april 1993 werd de nieuwe wip, een kunstwerk verwezenlijkt en geplaatst door de firma Verstraete, met de medewerking van vele kollega's, de kollega Vanhoenacker Noel in het bijzonder, ingehuldigd in tegenwoordigheid van het stadsbestuur Oostende. De ontwerper, de peter en de vele ons genegen sympathisanten.

2) Wapenschild

(Foto's Roger Timmermans)

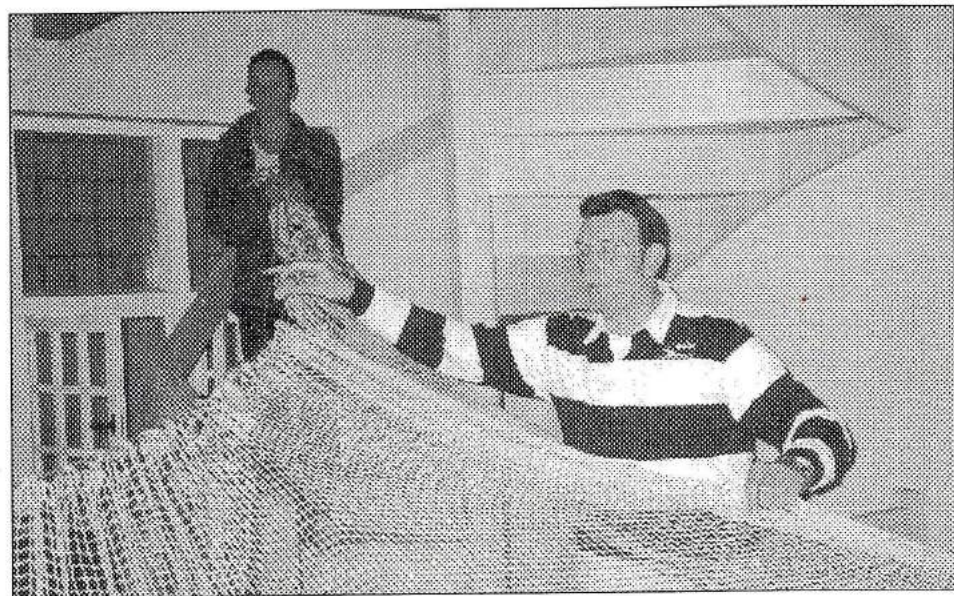

Verlag bijscholing gidsen: IJslandvisserij & het museumschip 'Amandine'

Onlangs was oud-schipper ter visserij dhr. Henri Laplasse te gast bij de gidsen van gidsenkring 'Lange Nelle'. Op de foto hieronder ziet u de gidsen ijverig volgen en noteren tijdens de uiteenzetting van de spreker die 23 jaar lang zijn schip koers noord-noordwest stuurde naar de visrijke wateren van IJsland.

Daarna ervaaarden de leerlingen van de visserijschool 'Paster Pype' hem 13 jaar als gedreven lesgever. Stilzitten is niet aan Henri besteed: geregeld wordt hij als spreker gevraagd. Het nieuwe museum "d'Ostensjhe Ieslandvisjherie" met onze laatste IJslandvaarder "Amandine - O.129" alsook talrijke verenigingen doen graag een beroep op hem.

Hier ziet u Henri in volle actie met op de achtergrond leerlingmatroos Patricia Veris

Het was een leerrijke avond met veel anekdotes en technische weetjes die onze kennis omtrent de IJslandse visserij weer aangescherpt hebben.

Op zondag 13 juli kregen de gidsen een bijkomende rondleiding op de "Amandine" door dhr. Laplasse. Ze kregen van hem nog een rijtje "vissoortbenamingen + uitdrukkingen".

Benamingen van vissoorten

Schol= een pladijs = ploate

Schulle= schar

Schartong= schotse schol

Tongschar= steenschol

Tong= slipjes, kleinetong, drielingen, vierlingen, lappen

Kabeljauw= koerspaardjes-kleinegullen-dubbelgullen, kabeljauw (7kg)zwiens

Schelvis= totten, dubbeltotten, buikje en rukje

Roggen= gledderoggen, ruwweroggen, stekkers, schaten, elektrische roggen

Wijting= ziekemenservis

Zeebaars= stekkers, knorhaan, roodsoldaten, roodbaard

Leng= ling wit of blauwenunnen

Inktespuggers= pijlinktvis, octopus, katten

Uitdrukkingen

Slingeren= rollen van 't schip

Stekken= stampen van 't schip.

Is aan rine= vaartuig blijft over een zijde gaan

Lofsterewind= wind achthlijker dan dwars

Kopstekker= met schip op de zee gaan

Voor de wind= schip vaart met wind in het hek

Buizen= water dat over het schip slaat

Flap= zee die breekt op het schip

De bak= gesloten bovendee van de voorsteven

Gat= hek

De brugge= stuurhuis

Je kloten vul kriegen= nat gesmeten worden tot op je vel

Stivelulwacht= de wacht van 4 tot 8 uur

Gullen knippen= vechten tegen de slaap

Vliege in ze nogen= zat zijn

Roer over pakken= veranderen van wacht

Oliebaai= beschermkledij

Swester= beschermmuts of hoed tegen regen of buiswater

Porren= iemand wakker maken

Winden= net op halen

Vieren= net weg zetten of loos geven van lijnen

De zak lossen= kuil openen

Kielhalen= persoon onder kiel van schip doorhalen, als straf (overlevingskansen = nul)

Vispit= visruim

Kabelgat= vooronder waar reservemateriaal ligt

Prut= afval van levers

Puize= kleine emmertjes om water te slaan

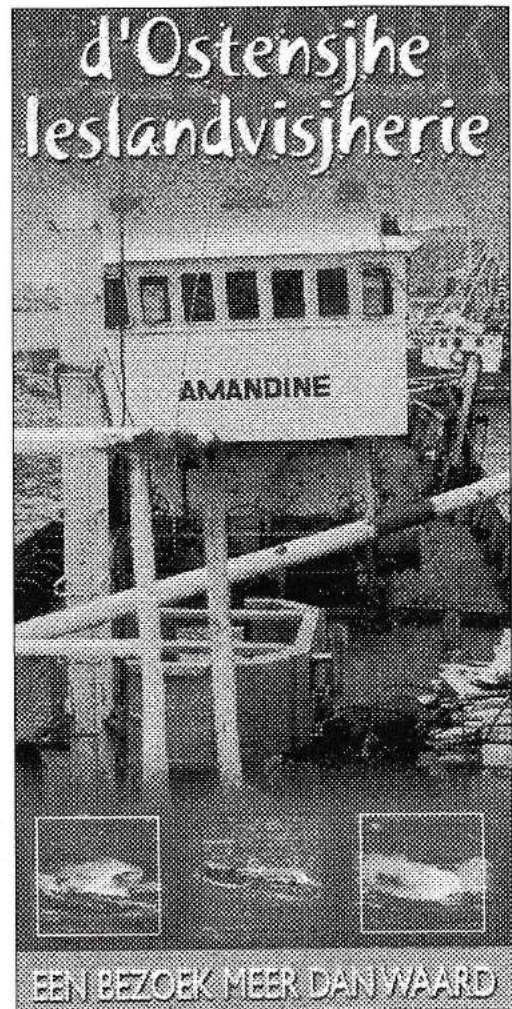
Puizeschietters= Pannenaars

Siezen= scheepsjongen

Den oeden= kapitein

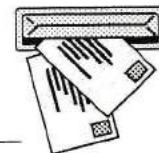
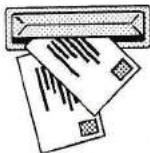
Blekjetrekker= motorist

Dekzwemmer= matroos.

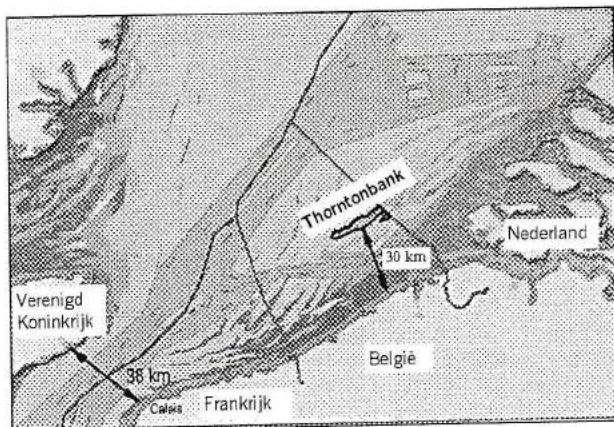

Jeannine Laplasse

Windturbineproject op Thorntonbank

C-POWER heeft recentelijk een domeinconcessie bekomen voor de ontwikkeling van een fars-shore **windenergiepark** ter hoogte van de Thorntonbank. Intussen werd eveneens het dossier ingediend voor het bekomen van de bouw- en exploitatievergunning samen met het milieueffectenrapport. De formele inspraakprocedure die daarop volgt, zal wellicht plaatsvinden tussen 22 juli en 22 september.

Om deze publieke inspraakprocedure voor een zo ruim mogelijk publiek toegankelijk te maken en alle mogelijke betrokkenen, kustbewoners en toeristen zo correct en volledig mogelijk te informeren houden wij onder andere een informatieve tentoonstelling t/m 31/08/03 in de stadsbibliotheek te Oostende.

C-Power beoogt aldus een zo breed mogelijk maatschappelijk draagvlak te bekomen zodat dit ecologisch en economisch belangrijk project alle vereiste vergunningen zo spoedig mogelijk kan bekomen in consensus met alle betrokkenen.

Vissers en hun erfgoed

Van vrijdag 21 tot zondag 23 november 2004 vindt in Oostende een colloquium plaats over 'Visserij, handel en piraterij. Vissers en vissers-

nederzettingen in en rond het Noordzeegebied in de Middeleeuwen en later'.

Vissers, vrachtvervoerders en piraten: dat is het onderwerp van het colloquium dat in november plaats vindt in het Museum Walraversijde in Oostende. De klemtoon ligt op de kennis van de visserij sinds de Middeleeuwen en het duurzame beheer van het erfgoed. De site Walraversijde kan daarbij als voorbeeld gelden. De helft van de sprekers komt uit het buitenland. Jan Parmentier (vakgroep Nieuwe Geschiedenis) heeft het over de visserij in Oostende en Nieuwpoort tijdens de 18de eeuw.

Info: Glenn Gevaert, Museum Walraversijde, Nieuwpoortsesteenweg 636, 8400 Oostende. Tel. 059 70 22 85.

E-mail: glenn.gevaert@west-vlaanderen.be.

Nieuw Vogelopvangcentrum Domein Raversijde

In het Provinciaal Domein Raversijde komt weldra een nieuw vogelopvangcentrum voor kust-, strand-, en zeevogels. Eind 2004 wordt het centrum definitief in gebruik genomen.

Het project kadert in de provinciale visie om in West-Vlaanderen twee door de overheid erkende opvangcentra te voorzien voor in het wild levende dieren. Het Vogelopvangcentrum Bulskampveld in het Provinciaal Domein Lippensgoed - Bulskampveld (in Beernem) is reeds een aantal jaren operationeel. Het centrum biedt vooral onderdak aan zieke en/of gekwetste dag- en roofvogels.

Het nieuwe vogelopvangcentrum in Oostende zal prioritair instaan voor de opvang en verzorging van kust-, strand-, en zeevogels. Daarnaast wil het centrum ook een educatieve meerwaarde bieden aan het Domein Raversijde.

Meer inlichtingen krijgt u bij Etienne Mares, projectleider bij het provinciebestuur West-Vlaanderen, tel. 050/40.32.28.

Pornoring

Een gidsend lid las in *De Morgen* van 17 juni ll. een bijdrage van de Engelse medewerker David Keys onder de titel 'Pornoring onthult echte leven van heilige koningin'. Bedoeld wordt Bathilde (in de bijdrage Balthild) die in 649 Clovis II huwde, in 664 het klooster van Chelles bij Parijs binnenging en in 680 stierf. Zij is één van de koninginnen afgebeeld op de praalgrafkapel van onze eerste koningin Louise-Marie, aan de achterkant van de St.-Petrus & Pauluskerk.

In een veld nabij het Britse Norwich is de matrijs van een gouden zegel gevonden die toebehoorde aan de Frankische koningin Balthild. Op de ene kant staat haar portret met naam, de andere kant toont een **vrijend koppel**. Meer daarover in het bewuste artikel. (*Leen Deprez*)

Het Beleg van Oostende

De stad Oostende wenst in 2004 het herdenkingsjaar over het Beleg van Oostende te organiseren. Het zal dan immers 400 jaar geleden zijn dat in Oostende de oorlog werd beslecht tussen de Aartshertogen Albrecht en Isabella en de protestantse troepen van Prins Maurits. Oostende was een internationaal strijdtoneel want troepen en huursoldaten uit de huidige staten Spanje, Italië, Frankrijk, Duitsland, Nederland en Engeland namen deel aan de strijd. Heel wat strategen probeerden in Oostende nieuw wapentuig en verdedigingsstrategieën uit. Oostende als versterkte stad hield het drie jaar uit, mede dankzij de bevoorrading via de haven vanuit Engeland en Nederland. Dit historische gegeven van Oostende als versterkte stad in de 17de eeuw willen we herdenken in een breed belevingsjaar 'het Beleg van Oostende' bedoeld voor een groot en gevarieerd publiek. Als prioritaire doelstelling werken we aan een dynamische, aantrekkelijke invulling vanuit cultuurtoeristisch oogpunt. Centraal staat de mens in een historische en cultureel-landenschappelijke context uitgewerkt in een divers aanbod van activiteiten.

Het Belegjaar wordt voor vijf acties onder-

steund door het Europese Programma Interreg III - Netwerk van versterkte steden.

De volgende onderdelen worden opgenomen in dit herdenkingsjaar:

1. Wetenschappelijk gedeelte :

We brengen een kwalitatief hoogstaande en historisch verantwoorde tentoonstelling over Oostende als strijdtoneel in het Beleg van Oostende met als titel 'De val van het Nieuwe Troje'. Commissaris is prof. Werner Thomas (KU Leuven) die eerder de succesvolle tentoonstelling Albrecht en Isabella in Brussel samenstelde. De tentoonstelling wordt georganiseerd van 28 mei tot 27 september 2004 in de Venetiaanse Gaanderijen in Oostende.

We beogen een internationaal publiek en bieden de tentoonstelling dan ook in vier talen aan. Er wordt eveneens publiciteit gevoerd in de ons omliggende landen en heel specifiek met de andere steden van het netwerk wordt gestreefd naar een intense samenwerking op vlak van publieksbereik. Hiertoe worden een folder en persmap opgemaakt in vier talen.

Er wordt een symposium over versterkte steden georganiseerd in samenwerking met de projectpartner van Interreg III.

Een tentoonstelling in de Venetiaanse Gaanderijen over de rol en het belang van water door de eeuwen heen: H2Oostende. Diverse functies komen hierin aan bod: drinkwater, water als element in de verdediging, afwatering, waterbeheersing, e.d.

2. Educatief gedeelte :

- In de tentoonstelling wordt een educatieve hoek uitgewerkt, gekoppeld aan educatieve pakketten voor het lager en secundair onderwijs in samenwerking met de educatieve dienst Mu-Zee-Um. In een tweede stadium kan nader in worden gegaan op de thematiek van oorlog en vrede in het kader van internationale verdraagzaamheid.

- In samenwerking met Horizon Educatief vzw. worden educatieve pakketten uitgewerkt rond landschapseducatie in relatie tot de geschiedenis van onze stad als versterkte stad. Het schor-

regebied en de locaties van de verschillende forten vormen immers op dat vlak een uniek uitgangspunt.

- In samenwerking met de West-Vlaamse Gidsenkring Lange Nelle wordt een nieuwe historische wandeling ontwikkeld die Oostende als vestingstad belicht. De wandeling zal kunnen gevolgd worden met een gids en zal individueel kunnen afgelegd worden aan de hand van een viertalige brochure.

- Op relevante plaatsen in de Stad worden bakens geplaatst die duiding geven bij die locatie op vlak van verdediging/aanval in een historische context. Deze bakens zijn tevens opgenomen in de historische wandeling.

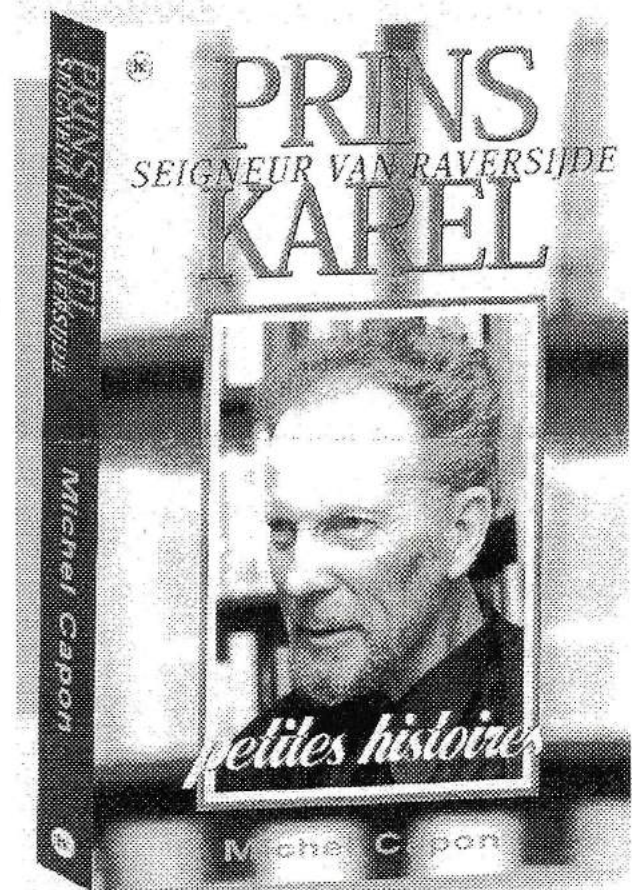
3. Culturele en toeristische manifestaties:

- Tableaux vivants in combinatie met wagenspelen
- Oostende voor Anker met replica's van historische schepen en een historisch overwinningbanket met 120 figuranten
- Bal du Rat Mort in een 17de eeuwse- 'belegkleedje'
- Wedstrijd fortenbouw voor kinderen op het strand
- Historische reconstructie van een aanvalsconstructie van de Spaanse troepen in samenwerking met een technische school
- Balletopvoering
- Aangepaste fietsroute
- Koren en het Muziekconservatorium brengen muziek en liederen uit die tijd
- Wedstrijd kinderschilderijen
- Poëziehappening, rond verdraagzaamheid, oorlog en vrede
- Concert met 17 eeuwse volksliederen in het Oostends Heemkundig Museum
- Stuuatn in den hof: (boterhammen in het park) rond oorlog/vrede

4. Horecagebonden activiteiten:

- Betrekken van het lokale handelsapparaat met ondermeer een etalagewedstrijd
- Brouwen van een speciaal gelegenheidsbier
- Ontwikkeling van een specifiek hapje ('broodje beleg')
- Bevlaging

Een menselijk portret van een intrigerend staatshoofd

Toen Koning Leopold III na de Tweede Wereldoorlog gedwongen in het buitenland verbleef, werd zijn broer Karel plaatsvervangend staatshoofd van België. Vijf jaar zou Prins Karel regent van België zijn. Bij de terugkeer van Koning Leopold III uit ballingschap verloor Prins Karel niet alleen het regentschap maar ook elk contact met de leden van de koninklijke familie. Hij trok zich terug op zijn verblijf in Raversijde. Daar ontstonden vele kleurrijke verhalen bij de bewoners van het West-Vlaamse vissersdorp.

Oostendenaar Michel Capon verzamelde persoonlijke getuigenissen van de bewoners van Raversijde en omstreken, die hij herwerkte tot een volks 'document humain'. Hij schreef eerder bijdragen in diverse regionale publicaties.

'Prins Karel, seigneur van Raversijde', paperback, 176 pagina's, prijs € 14,90, verschijnt oktober 2003. Inlichtingen: Michel Capon, tel. 059/70.82.07.

Neogotische architectuur in Bredene (3)

(Voormalige)
**KLOOSTER EN
ZUSTERSCHOOL**

Adres : Bredene Dorp, Dorpstraat (juist achter de Sint-Rikierskerk).

Architect : niet achterhaald

Bouwperiode :
Bouwgiedenis :

Toen pastoor Sengier benoemd werd tot parochieherder van Bredene-dorp vroeg hij aan de zusters van Sint-Vincentius uit Kortemark of zij wilden instaan voor het inrichten van het onderwijs in zijn dorp. Ingaande op zijn vraag kwamen op 28 september 1886 moeder-overste, zuster Stanislas, vergezeld van twee medezusters naar Bredene Dorp met de intentie er het vrij katholiek onderwijs te organiseren.

Alhoewel de kloostergemeenschappen in die tijd geen rechtsbekwaamheid bezaten - een zuur erfdeel daterend van de Franse Revolutie - slaagden de zusters er toch in om in het bezit te komen van een perceel grond dat reeds in augustus 1879 was aangekocht geworden door ene Emile Vermander, eerste notarisklerk in Brugge, die handelde in naam van een zekere Charles Van der Heyde, seminarist te Brugge, blijkbaar reeds met de achterliggende gedachte er een katholieke school en klooster te bouwen (1).

In 1886 werd dan ook gestart met de bouw van het klooster en schoolcomplex. Informatie ingewonnen bij de zusters in Kortemark leverde weinig op bij, daar heel wat archiefmateriaal

verloren ging in een brand. Zo blijkt de architect die de plannen van de school en het klooster opmaakte niet meer gekend te zijn.

Het Liber Memorialis van de kloosterzusters (2) dat een vrij uitgebreid historisch overzicht biedt van de vrije katholieke school leert ons dat de bouw in fasen gebeurde. In 1886 werden twee klassen gebouwd die in januari 1887 gereed waren. In 1887 werden dan het klooster en nog twee klassen, een middenklas en kleuterklas gebouwd. In 1889 kwam er een vijfde klas bij, terwijl in 1908 zowel het klooster als de school werd "vermeerderd en verbeterd". Zo werd onder ander in dat jaar gestart met de bouw van de kloosterkapel.

Op vandaag is nog een altijd gedeelte van het oorspronkelijke klooster/schoolcomplex bewaard. Thans is het een particuliere woning.

Beschrijving exterieur :

Een van de zusters die destijds nog in Bredene Dorp werkzaam was geweest, vertelde mij dat noch het klooster, noch de kloosterkapel, noch het schoolcomplex een uitgesproken bouwstijl vertoonde. Niettemin onderscheiden wij in een gevelgedeelte een neogotisch vormelement.

Het gevelgedeelte - het betreft een geschouderde puntgevel die is bekroond met een metalen kruis - met dubbele rondboogdeur met bovenlicht - de linker deur gaf destijds toegang tot het klooster, de rechter was de schoolingang - is voorzien van een spitsbooggevelrisaliet.

Boven de twee rondboogdeuren zijn twee rondboognissen. In de linker staat een polychroom beeld van Sint-Vincentius a Paolo, omgeven door kinderen, in de rechter staat een polychrome Jozef met kind Jezus. De kleine rondboognissen zijn voorzien van een zwaar geprofileerde omlijsting in zwarte baksteentjes.

In de bovenste bouwlaag steken twee rondboogvensters.

Langs de aandaken van de geschouderde puntgevel loopt een muizentandfries.

Dit spitsbooggevelrisaliet blijkt wellicht het enige gotisch element dat in het klooster/schoolcomplex was ingewerkt.

Voetnoten

(1) Waarom Charles Van der Heyde deze grond kocht en hoe deze uiteindelijk in bezit kwam van de Zustersgemeenschap van de heilige vincentius in kortemark wordt uitvoerig beschreven in het artikel van VANLEENHOVE, Frans, *Van "Patronage" tot "Cappelrie"*, in *Jaarboek Ter Ceure 1985*, pag. 80-107.

(2) Het Liber Memorialis vangt aan met de komst van de eerste zusters op 18 september 1886 en eindigt bij het einde van de Eerste Wereldoorlog in 1918.

Bibliografie/Bronnen

- *Bredene in oude prentkaarten*, Zaltbommel, 1973, afb. 6.
- CLYBOUW, Karel, *Geschiedenis van het onderwijs te Bredene, deel II. De vrije katholieke scholen op het Dorp en Sas Slijkens, aan Zee*

en op de *Vuurtorenwijk*, Torhout, 1986.

- DEPLANCKE, R., DESOPPER, G., EEREBOUT, R., GEVAERT B., e.a., *Bredeniana Jubileumboek 900 jaar Bredene*, Bredene, 1988, blz. 179 (afb. 11).

- *Klooster en school van Bredene-dorp (Liber Memorialis)*, in *Jaarboek ter Ceure 1968-1969*, blz. 63-70.

- VANLEENHOVE, Frans, *Van "Patronage" tot "Cappelrie"*, in *Jaarboek Ter Ceure 1985*, blz. 80-107.

(Voormalige)
KAPEL VAN
SINT-THERESIA VAN LISIEUX

Adres : Bredene Duinen, Hendrik Consciencestraat, rechts van de huidige kerk

Architect : niet achterhaald

Bouwjaar/periode : 1925-1926

Bouwgeschiedenis :

Jarenlang was Bredene Duinen een rustig gehucht, dun bevolkt, want er woonden alleen enkele boeren, vissers en kortwoners.

Rond 1900 kwam daar verandering in toen Bredene Duinen door de toeristen werd ontdekt.

De welgestelde ontdekkers van Bredene Duinen lieten er zomervilla's bouwen. Kinderhomes rezen uit de grond en hotels openden hun deuren. Tal van mensen kwamen er zich vestigen.

Voor de nieuwelingen en toeristen werd de zondagse trek naar de parochiekerk op Bredene Dorp als tijdrovend beschouwd en een uiterste lastige plicht bij guur weer. Naarmate de drukte toenam, werd er steeds meer en meer gemord. Het werd dan ook de hoogste tijd dat er iets aan de toestand veranderde.

Een probleem hierbij was dat de kerkelijke gezagdragers tegen dat opkomend toerisme nogal wat bezwaren hadden. Deze nieuwe vorm van vrijetijdsbesteding aan de kust werd heel in het bijzonder, met veel argwaan gevolgd. Men vreesde voor ontarding en zedenverwildering. Vandaar dat de kerk aanvankelijk weinig enthousiast was voor de

oprichting van nieuwe kerken en parochies in de kustgemeenten.

In december 1910 werd EH Achiël Camerlynck pastoor-deken van de Sint-Petrus- en -Pauluskerk van Oostende. Hij was een zeer ondernemend iemand, optimistischer en minder puriteins dan zijn eigentijdse collega's en superieuren.

Hij zette zich dan ook aan het werk om op Bredene Duinen een eerste bescheiden kerkje of kapel te bouwen. Hijzelf noemde zijn geesteskind de 'voorlopige kerk'.

In de maand juni 1925 gaf de deken, voor zijn rekening, aan een architect opdracht om een ontwerp te maken voor de bouw van een voorlopige kerk met school en pastorie. Wie die architect was, blijkt niet geweten te zijn, want op de bewaarde plannen komt de naam van de architect niet voor. Naar verluidt zou het een Oostendenaar zijn geweest.

Wellicht omdat de beperktheid aan financiële middelen de deken tot een profijtelijke keuze dwong - naast een kerk, wilde hij ook nog een school en woónst - opteerde de architect voor een gebouw met twee bouwlagen met mansardedak bedekt met leipannen. Zo beschikte men over een maximum aan onontbeerlijke ruimte op een minimale oppervlakte.

De gelijkvloerse verdieping bestond uit één grote ruimte (35 m op 10 m, met een hoogte van 5 m.) bestemd voor de eredienst. De kapel of voorlopige kerk werd op 06 september 1926 ingewijd, in aanwezigheid van slechts 20 mensen met inbegrip van kinderen.

De bovenverdieping van de kapel werd eveneens in 1926 ingericht als vrije katholieke school en werd, net zoals in Bredene Dorp, geleid door de zustergemeenschap van Sint-Vincentius uit Kortemark. De ruimte werd ingedeeld in vier klassen

Aan de oostzijde van de kapel paalde de woning van de pastoor. In dat huis dat in dezelfde stijl was opgetrokken als de kapel namen de zusters vanaf 1953 hun intrek. Tot op vandaag dient het nog altijd als kloostergebouw.

De laatste liturgische viering in de 'voorlopige' kerk greep plaats op palmzondag 14 april 1946. Bij de ingebruikname van de nieuwe kerk werd de 'voorlopige' kerk omgevormd tot parochie-zaal met polyvalente functie (feestzaal, bioscoop, turnzaal, vergaderzaal, tentoonstellings-

zaal ...) dat thans de naam 'Cruysduyne' draagt.

Beschrijving exterieur :

Dit vrij hoog, langwerpig en smal complex in gele baksteen opgetrokken, wordt beschreven als zijnde ondefinieerbaar van stijl:

"De voorgevel vertoonde een bonte, bevreemdende mengeling van allerhande versieringsmotieven : rondbogen, gotische bogen, similia-vakwerk, kantelen, namaak-natuursteen, enz., elementen die herinneren aan een middeleeuwse burcht, een landelijke woning. Een villa uit recentere tijden, een Romaanse of gotische kerk (1).

Het betreft dus een complex in eclectische stijl. Het gebouw onderging ondertussen enkele verbouwingen en aanpassingen, maar de buitenarchitectuur is zeer goed bewaard gebleven. Het portaal met trappenhuis dat toegang verschaft tot de kapel en de klaslokalen op de eerste verdieping bleef ongewijzigd en vertoont een zeer duidelijke neogotische inslag, duidelijk te herkennen aan het spitsboogportaal met overhoekse steunberen en de kanteelbekroning van het trappenhuis.

Ook het moneelvenster op de bovenverdieping met ogivale afronding is overduidelijk van neogotische inslag.

Voetnoot

(1) Rotsaert, Freddy, *50 jaar St. Theresiaparochie in Bredene*, z.p., 1987, blz. 8

Bibliografie/Bronnen

- *Bredene in oude prentkaarten*, Zaltbommel, 1973, afb. 56.
- CLYBOUW, Karel, *Geschiedenis van het onderwijs te Bredene, deel II. De vrije katholieke scholen op het dorp en Sas-Slijkens, aan Zee en op de Vuurtorenwijk*, Torhout, 1986.
- DEPLANCKE, R., DESOPPER, G., EERBOUW, R., GEVAERT B., e.a., *Bredeniana Jubileumboek 900 jaar Bredene*, Bredene, 1988, blz. 204 (afb. 90).
- ROHM
- ROTSAERT, Freddy, *50 jaar St.-Theresiaparochie*, Bredene, z.p, 1987, blz. 5 e.v.

Na de oorlog (4)

In maart 1948 werd ik opgeroepen voor het leger. De gedachte dat een jaar bij de troep een 'verloren' jaar zou worden, moet ik nu herzien. Familieleden en kennissen hadden mij volgestopt met ideeën wat ik moest doen en laten, dat ik moest vuisten in mijn zak maken, dat ik alle bevelen moest opvolgen, dat ik steeds goede maatjes moest blijven met de dienstdoende sergeant, dat ik nooit mocht vergeten te salueren bij ontmoeting met een overste. Al die mensen meenden het goed doch de meesten waren zelf nooit soldaat geweest. Alleen degene die het kon weten zei niets, dit was mijn vader. "Hij zal wel zijn plan trekken!" was het enige, wat hij losliet. Hij had nog gelijk ook. Dit soldatenjaar is eerder plezierig verlopen en ik heb nog bijgeleerd ook. Ik had me voorgenomen niet op te vallen en zo bleef ik met iedereen bevriend, heb zelfs sommige jongens kunnen helpen.

De eerste zes weken opleiding kreeg ik in

*27 maart 1948 (8 dagen soldaat).
Antwerpen: op binnenschip van nonkel.*

Antwerpen, in de kazerne van de Luchtbal. Dit is een wijk benoorden de stad, richting Ekeren. Vanaf de eerste dagen wilde men ons een zekere discipline bijbrengen. De uren werden gevuld met medische testen ondergaan (o.a. de nodige inentingen), de kledij te ontvangen en in orde brengen. Zo was er een oefen- en werktent (oudere kleren) en een uitgangskledij (splinternieuwe) en de verschillende schoenen (deze moesten zeker goed passen!). Er werd ons vooral orde bijgebracht: opmaken van de bedden op eenzelfde manier, rangeren van de kasten (iedereen beschikte over een eigen kast). Ik had daar geen problemen mee, daar ik altijd orde had thuis. Alleen de trant van klasseren moest ik me eigen maken. Toen zag ik jongens die dit thuis waarschijnlijk nooit hadden geleerd. Ik hielp hen zoveel het mij paste en verwittigde hen meteen dat dit geen gewoonte ging worden. "Ne goeie, mo giene zot!" zei een Willebroekenaar van mij.

Het eerste weekend mochten wij niet naar huis. We hadden een paar zware pikuren gekregen en er was kans voor nefaste gevolgen. Iedereen kreeg wel een stijfheid in de schouderbladen maar het viel nog mee. De manier waarop we die inentingen kregen, is wel het vermelden waard. We zaten met ongeveer twintig man met ontblote rug in een rij op een bank. Dan kwam het seriewerk. Met vieren liepen ze achter elkaar. Eerst kwam een verpleger (boekhouder in het burgerleven) die elke soldaat met een soort verfborstel twee wreven ontsmettingsmiddel (rode inkt, zeiden de soldaten) op de rug smeerde, even onder de schouderbladen. De tweede was een arts die de nodige ampullen met naalden droeg en telkens in de rechter zijde entte. Dan kwam een verpleger die de linker kant behandelde (die jongen was de zoon van een veearts, vandaar waarschijnlijk dat hij mocht pikuren zetten...). De vierde was ook een verpleger (die kende ik niet, want zijn dienst zat er op) die met watten de gebeurlijke tekens afdroogde. Nu, we werden wel gewaar dat de echte dokter beter kon inenten.

Er waren, denk ik, drie compagnieën in de kazerne. Hoeveel soldaten er hun eerste opleiding kregen kan ik echter niet zeggen. Veel details ben ik vergeten.

Ik ontmoette er ook een gast die Atheneum in Brussel gelopen had. Hij had de graad van sergeant en was dus opleider van de rekruten. Mij werd hetzelfde voorgesteld, maar dank zij die jongen heb ik geweigerd. Bij het leger mag men nooit weigeren, alleen belangstelling veinzen voor iets anders. Bij de confrontatie met een klasseringsofficier (een psycholoog) vroeg ik een opleiding voor chauffeur aan. "Chauffeur-operateur" stelde hij voor. "Het is mij gelijk, als ik maar een goede chauffeur word" zei ik. Ik zag aan de man dat hij erg tevreden was met mijn interesse. Ik kreeg dan naast de andere testen nog een speciaal onderzoek bij voor "auto-drijver", zoals dat in het leger werd genoemd.

Een van die testen was een controle voor de ogen. Men moest in het donker kijken en een klein verlicht nummertje melden zo op een vijftal meter. Even werd dan een stralenbundel op je gezicht gezet en moest je terug een nummertje aflezen. Toen ik de tweede keer hetzelfde nummer (twee) meldde, begon de korporaal die de soldaten leidde plots te lachen: "Bij die zijn het allemaal tweetjes!". Ongelukkig voor hem klonk achterin de donkere ruimte een stem: "Inderdaad korporaaltje, het waren allemaal tweetjes!". De korporaal veranderde van kleur en ik kon niet nalaten hem te troosten: "Spijtig hé, korporaaltje!"

Even voor de oorlog van '40, bij de mobilisatie had een chansonnier een liedje gezongen:

*Vooraan die loopt de kapitein, ki ka, kapitein,
Drie sterren in de zonneschijn, die strenge kapitein.
Daarna die loopt de luitenant, li la luitenant,
De sabel moedig in de hand, die mooie luitenant.
Daarachter loopt de korporaal, ki ka korporaal
De meeste praat van allemaal, dat heeft de korporaal.*

Na dit voorvalletje moest ik aan dit liedje denken. Ik dacht er nog eens aan toen ik wegens die aparte onderzoeken te laat kwam om te leren gooien met handgranaten. Tijdens de eerste oorlog had ik eens van dichtbij zo'n geval aanschouwd; men had me reeds de theoretische uitleg gegeven, maar wapens interesseerden mij geen zier. Wel wist ik dat dit model met kennis moest behandeld worden. Er staat een veiligheidspal op. Wanneer men de veerachtige knop ingedrukt houdt na verwijdering van die pal kan

het nog geen kwaad, maar na het loslaten van die veer moet het ding in drie à vier seconden weg zijn.

Een jonge luitenant vergezelde mij naar de stand om te gooien. Hij legde mij nog eens alles uit, hij kon inderdaad niet voorzichtig genoeg zijn. Die werpstand bestond uit een dijk, een goede twee meter hoog, met aan de kant van de werper ook een klein verhoogje om over de muur te kijken. Een tiental meter achter het muurtje, in het zand, stond een paaltje, een klein halve meter, hoog als mikpunt.

Van zodra ik de pin had uitgetrokken, ik hield de veer nog stevig vast, begon de luitenant al te tieren: "Gooi, gooi dan toch!" Ik wierp de granaat weg, maar hij bleef me maar uitkafferen, dat ik een onnozelaar was en zo meer. Maar toen ik naar het paaltje keek schrok ik toch: meer dan de helft van het hout was weg en er stak alleen nog een klein stukje uit de grond. Ik moest het paaltje juist getroffen hebben. Ik zei nog tegen de luitenant: "Paaltje is weg", maar hij waardigde zich zelfs niet om te kijken. Ik heb moediger mannen geweten. In de vorige lichting heeft een soldaat een hand verloren. Maar als de officier van dienst al zo zenuwachtig doet en de soldaat wat angst heeft, dan kunnen er ongelukken gebeuren.

Dezelfde luitenant stond bij mij toen ik moest schieten met een bazooka, een antitankwapen, dat feitelijk maar een zware buis is van een meter lengte. Van kortbij afgeschoten is het zeer efficiënt als wapen en doorboort het gemakkelijk een plaat van verschillende millimeter. Wij moesten op een oud olievat schieten vanop zo een vijftig meter. Hij zei enkel "goed" maar ik geloof niet dat ik de ton raakte...

In de schietstand voor geweerschieten was ik ook geen hoogvlieger. Eenmaal schoot ik twee rozen toen ons een bijkomende verlofdag werd beloofd. Die dag kreeg ik nooit, wel een vermaning dat ik beter kon dan ik liet merken. Ik was er stomweg ingelopen.

Eens zaten wij een uurtje in de kantine toen een sergeant kwam binnengestormd en vroeg wie kon autorijden. Maar daar liep ik niet in, die mannen konden de 'corps de garde' (lokaaltje aan de ingangspoort) gaan opkuisen.

Na een dagelijks turnuur mochten wij eens honderd meter spurten, op de ganse breedte van het plein, zeker met honderd man tegelijk. Na verschillende proeven zat ik in de finale. Ik ver-

moedde een sportieve toekomst en ging voluit. In de finale zag ik dat ik veruit de snelste was achter een zwarte. Hij was de zoon van een koloniaal. De jongen was een echte atleet, sprak vloeiend Nederlands en was daarbij nog niet dom. Toch was hij iets vroeger gestart en werd alleen mijn tijd gemeten (twaalf seconden op een polshorloge). Nochtans had ik geen meter kunnen goedmaken op hem, ik verloor zelfs nog afstand.

Een korporaal kreeg eens een openbare blaam van de korpsoverste, toen nog commandant, kort daarop kolonel, een sympathieke man.

De korporaal had les gegeven over de sten. Hij had dit wapen gedemonteerd en weer in elkaar gestoken (niet te moeilijk trouwens) en hij dacht dat iedereen het meteen kon. Er zaten echter ook jongens bij die niet wilden of konden leren. Jongens van de buiten bijvoorbeeld, die alles wisten over landbouw en veeteelt, die verschillende vogelsoorten kenden, die voelden wanneer het weer ging veranderen. Het leger bekeken ze als een noodzakelijk kwaad, ze hadden omzeggens geen studies gedaan. En dan staat daar zo een ventje dat wapens aanprijst om te doden.

En dan die uitleg samen met de "okés" en de "rights" en de "shits". Hij voelde zich waarachtig heel voornaam. Wat hij niet wist was dat de korpsoverste eens was komen meeluisteren.

Wat het korporaal al heeft moeten horen! Het ging van Amerikaanse zot over mislukte schoolmeester en zo meer. Een mooi gezegde vond ik: "Geschifte tutenfrutknabbelaar". De man had steeds een 'chiclet' achter de kiezen.

In die zes weken mochten wij welgeteld drie maal naar huis, de eerste keer om onze burgerkledij mee te nemen. We moesten telkens op zondagavond "binnen" zijn. Eenmaal heb ik toch een dag meer gekregen.

Er werd een elitepeloton gevormd voor de ontvangst van Generaal Piron, hoofd van het Belgisch leger (denk ik). De generaal bezocht Antwerpen en daar moest een militaire afvaardiging tegenwoordig zijn. En ik hoorde bij de elite! Dagelijks werd er vele uren gedrild en gemarcheerd. Het liep gesmeerd. Onze korpsoverste was in de wolken. En wij deden ons best, meer voor hem dan voor de generaal. Want onze overste vond het niet te min om met gewone soldaten te spreken.

De optocht verliep rimpelloos en was een succes. Alleen bij de terugmars scheurde een van ons zijn get en kwam zijn broekspijp enigszins naar buiten, maar het ergste was voorbij.

Terug in de kazerne wachtte ons een heerlijke maaltijd van frieten met biefsteak en lag onze permis klaar tot maandagmiddag. Die zaterdag was ik de enige van onze kamer die naar huis mocht, maar ik geloof niet dat iemand van de overige twintig afgunstig was. Bij het leger maakt men gewoonlijk echte vrienden, alleszins bij de soldaten.

Van die zes weken onthoud ik nog die mars van meer dan twintig kilometer. Meteen wisten we maarom men zo streng was bij het passen van schoenen. Na die mars had ik nog een uitstekend gevoel in mijn voeten, maar veel vrienden heb ik moeten ondersteunen. Het was ten andere een snelmars.

We deden ook eens een overnachting in een dennenbos. Als geweten is dat dennen 's nachts en zeker tegen de morgen een zekere nevel afscheiden, betwijfel ik toch dat dit gezond is. Vele wisten dan ook van een 'kortere' adem, maar de dokter gaf een zuigtabletje om te herstellen.

De eerste week dat ik 's avonds uit mocht gaan, bezocht ik vaders zuster, mijn tante dus. Ze woonde samen met een dochter van mijn ouderdom. Later heb ik geweten dat dit meisje verre van gelukkig was met haar. Ik werd met open armen ontvangen. Ze had een lekkere koude schotel klaargemaakt, en ik moest zeker nog eens terugkomen, zei ze. Voor ik verplaatst werd, wou ik nog eens gaan. Mijn nichtje kwam me tegemoet. "Niet binnenkomen," zei ze, "moeder denkt dat ge voor mij komt. Een soldaat komt en gaat, zegt ze!"

Ik heb altijd vermoed dat mijn tante wegens voorvallen in haar jeugd niet normaal was, maar nu wist ik het zeker!

Onze laatste uitgangsavond zal ik ook niet vlug vergeten. We waren binnen geraakt in de eerste café die we tegen kwamen in Ekeren. Er werd afscheid gevierd. Slechts met twee van onze kamer moesten wij naar Lier in de kazerne Gion, en daar geraakten we nog elk in een ander bataljon.

Die laatste avond verkoos ik te voet terug te gaan naar de kazerne. Eerlijk gezegd, de lichtjes van de haven in de verte dansten voor mijn

ogen, maar tegen ik arriveerde was ik wat ontuchtend. Voor een keer hadden we nachtpermissie (tot middernacht) gekregen maar sommigen hadden volstrekt geen benul meer van tijd. Met hun overplaatsing reisde dan ook een berichtje mee en ze begonnen hun nieuwe dienst met vier dagen "koeken", d.i. na hun dagdienst allerhande karweien doen, zoals de verschillende lokalen opkuisen, of zo maar een onverwacht appel om de officier van wacht te plezieren. Bij het leger is er altijd iets te doen dat enerverend werkt.

Juni 1948 in Lier, autoschool kazerne Sion

In Lier waren er toen nog twee kazernes: een in de stad zelf (de naam ben ik vergeten) en de andere Sion, bezijden de stad, niet ver van de Nete. In Lier lopen overigens de Grote en de Kleine Nete samen. Ik wist ook niet dat dit stadje al zo oud was. In de 12de eeuw mocht het al de naam "stad" dragen. Mijn eerste uitgangsdag was dan ook eerder een toeristische uitstap. Er is een mooie markt met natuurlijk veel cafés, de eerste die wij bezochten was de zaak van de gekende voetballer Bernard Voorhoof, een sympathieke man, geen "dikke nek".

Het was een beetje op mijn aanraden dat mijn vrienden de Zimmermantoren met het fameuse uurwerk bezochten. Maar na die eerste kennismaking hechte iedereen meer belang aan de verschillende "bierinstellingen" met daarbij de nodige vrouwelijke bezoeksters. Vooral nabij het station lagen een paar van die gekende cafés.

De twee kazernes waren opleidingscentra voor chauffeurs. Ik lag in Sion, de oudste. Vroeger was het paardenvolk (cavalerie) er nog gekazerneerd. Men zag nog de stallingen en voerbakken van de paarden. Dit dateerde zeker nog van de vorige eeuw. Nu was er veel ruimte ingericht als garage. Zelfs onze sanitaire inrichting met stromend water, verraadde nog de oorsprong van de paardentroggen. Het was ook de enige kazerne die ik gekend heb waar wij zelf onze matrassen (beddenzakken) moesten vullen met stro. Gelukkig had een vriend, een boerenzoon, mij aangeraden de zak goed vol te stoppen. Het is heerlijk op stro te slapen maar men zakt gemakkelijk door. Velen waren na twee nachten

dan ook doorgezakt tot het ijzeren onderstel met als gevolg lastig slapen en stijve ruggen. En toen was er geen stro meer voorhanden natuurlijk.

De auto's waarmee we leerden rijden waren oude legervrachtwagens, drietonners van Engelse origine, gefabriceerd in Canada, ze heetten Ford-Canada en hadden het stuurwiel rechts. Ze waren gemaakt tijdens de oorlogsjaren, seriewerk met slechts de hoogstnodige instrumenten. Zo ging er een rood lichtje aan bij motordraaien zonder of te weinig olie, of als de temperatuur te hoog werd. Maar toen was het meestal te laat en was de motor goed voor het stort. Later is men begonnen met nieuwe zuigers en 'chemises' (zuigmantels) te plaatsen, maar dit waren recentere modellen. Nu, voor de scholing waren die wagens zeer geschikt.

Na enkele uren theorie kwam het echte werk: op de weg rijden. Eerst een paar rondjes op de binnenplaats rond een bunkertje dat er stond en dan door het poortje door de erg kleine straatjes. We geraakten nooit in de hoogste versnelling, en na een week de grote weg op rond Lier. Waar we precies reden, kan ik niet meer zeggen, misschien kostte het mij te veel inspanning om de weg in het oog te houden. Mijn eerste test moet goed geweest zijn, want ik werd met nog twintig anderen apart geplaatst om andere lessen te krijgen. Het stond mij niet aan: we waren kandidaat om te rijden met tanks. Eens zei een Duits soldaat, hij reed met een tank, dat dit het sterkste wapen was in het leger, "Aber es ist immer wie ich ins Grab sink" voegde hij

eraan toe. Men kan evengoed in zijn eigen doodskist kruipen, dit verstond ik wel.

En van toen af aan kreeg ik van alles voorgeschied: ik leerde met een jeep rijden (snelheidsaanpassing), een 'stafwagen', dit is een terreinwagen die ook dienst deed voor verplaatsing van hogere officieren (het was een exemplaar met twaalf bruikbare versnellingen), brenccars (kleine lage tankjes op rupskettingen, zeer gevaarlijk te rijden op harde grond), zelf met een opligger "Studebaker", met een containerwagen van zes meter.

Gedurende de opleiding kregen we iedere dag twee uren les, hetzij over de manier van rijden, over de motor en autostukken, spijtig alleen over de Ford-Canada. Men drukte ons vooral op de plichten van de chauffeur: de veertien taken van de autodrijver. Elke dag was er een ander nazicht. Zo had je de motor, de versnellingsbak, de koppeling, de remmen en zo meer. De gemakkelijkste taak was die aangaande de carrosserie. Alle vijzen en moeren moesten gecontroleerd en desnoods vastgezet worden (de Ford-Canada had er in de tachtig, denk ik). Als men dit iedere dag moest nakijken was er zeker niet veel tijd meer over om de baan te doen, te meer daar men na elke rit in feite de wagen moest wassen. Later heb ik ondervonden dat men bij overname van een wagen, waarvoor men verantwoordelijk was, er niet veel tijd was voor controle van het bijhorend materiaal (zoals sleutels, krik en zo meer). Maar bij het aftekenen was de controle grondiger. En steeds ontbraken er voorwerpen, nooit was een sleutelreeks in orde. In mijn ogen was stelen dan geen zonde... Dit was ook een aspect van het leger toen.

Eens kregen wij theorieles over 'in trein rijden'. De lesgever moest iemand vervangen. Hij was een eerste-chef, een oorlogsgedecoreerde, door hoog en laag gerespecteerd, maar niet te veel geletterd. Het enige wat hij goed kon, was motorrijden. Hij gaf dan ook praktijkles in dit vak (als men het een vak wil noemen).

Zijn taal was een soort dialect van de streek tussen Brussel en Aalst, en hij deed geen moeite om Nederlands te spreken, was daartoe waar-

schijnlijk niet in staat. De les ging natuurlijk over 'in colonne rijden', maar de man snapte het niet. Hij begon met zich te excuseren met die ongewone taak, maar iedereen zal wel weten, zei hij, hoe je je moet gedragen als je met de trein moet meereizen. Zo moet een soldaat steeds voor zich kijken (niet naar het

*Richard links vooraan.
Brugge: kazerne Raedemaecker*

vrouwvolk o.a.), geen papiertjes uit het raam gooien, zijn papieren bij zich houden, bij het uitstappen oppassen voor het andere verkeer (iedereen stapt toch uit langs de kant van het perron). Stomverbaasd bekeken wij elkaar, vooral toen onze "professor" nog zei dat al de flauwe kul in zijn boekje stond.

De laatste vijf dagen zouden een uitstap worden naar de Ardennen, in colonne rijden. Maar twee dagen voordien moest ik, met veertien anderen naar Brugge, in de Dokter Raedemaekers-kazerne, gelegen aan de vaart Oostende-Gent, nabij de Kruispoort (heden afgebroken). Dit was het 22e Regiment Antitankkanonnen. De lichterling zwaaide af en er wachtte ons enige weken zonder troepen.

Onze taak zou er in bestaan het wagenpark te onderhouden en verschillende wagens en tractoren in orde te brengen. De kanonnen stonden al in de daartoe bestemde garages, gesmeerd en geolied, dit was het laatste werk van de kanonniers geweest.

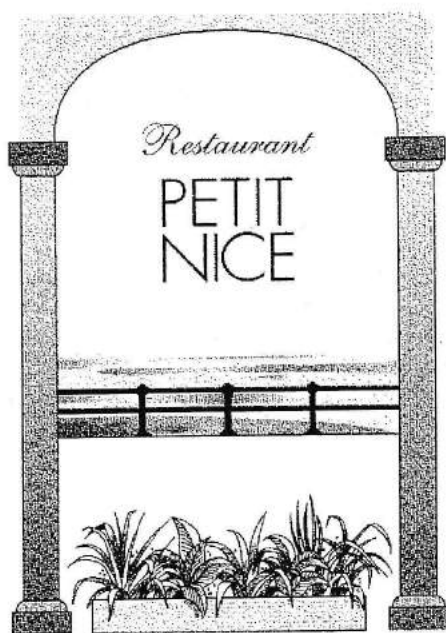
Maar mijn eerste opdracht zal ik niet gauw vergeten. Nog twee dagen moest de oude lichting dienst doen, maar met zes soldaten. Ik mocht mee met die zes 'anciens', we moesten een 'deserteur' gaan ophalen. Een cafébazin had de kazerne verwittigd. Het moet zijn dat de man een raar geval was, want hij moest acht dagen na zijn dienst 'brommen'. Hij had in een andere café ruzie gemaakt en toen hij wilde vechten, werd hij aan de deur gezet. Hij was bij die cafébazin binnengesukkeld omdat hij daar nog een meisje had gekend. Maar toen de aanwezige bezoekers hem negeerden, begon hij amok te maken. Hij had al eens met een mes gezwaaid en alleman liep buiten, bazin inclusief.

Hij zat nog alleen in de gelagzaal (eerder een kleine bar) toen wij arriveerden, even na de politie. We kregen de eer eerste naar binnen te gaan. Met het geweer (niet geladen, zonder bajonet) in aanslag, trokken wij binnen. De man zat midden het zaaltje voor de toog aan een tafel met een fles drank voor zich. Op tafel lagen twee messen: een dolk (zoals ik eens gezien had in de Marollen) en een middelmatig slagersmes (denk ik).

Met twee liepen wij vooraan maar gingen wijselijk opzij om plaats te maken voor de meegekomen luitenant. De 'deserteur' sprong recht. Hij zag er vervaarlijk uit, in mijn ogen leek hij een echt beest, boordevol sterke drank. "A mot ik hebbe!" brulde hij naar onze overste. Die greep zijn pistool (waarschijnlijk wel geladen). En toen klikte alles zoals het moest. Ik stond naast het toogje voor een taboeret en als door iets ingegeven smiet ik het stoeltje omver voor 'het beest' en de man rolde over de grond. Meteen werd hij overmeesterd maar de luitenant vond het nodig zijn wapen tegen de aangehoudene zijn slaap te drukken. Die was totaal buiten westen, hij werd meegenomen met een nagekomen 'Fordson'.

Andere soldaten wisten mij te zeggen dat ik waarschijnlijk de 'slechterik' zijn leven had gered, vermits de luitenant nogal militaristisch was en zeker zou geschoten hebben. Ik kan dit niet bevestigen want die officier werd verplaatst naar een ander regiment.

(Wordt vervolgd)

Het meest zonnige hoekje van Oostende heet Petit Nice.

Daar vindt men ook het gelijknamige restaurant Petit Nice, op een boogscheut van het Casino.

Gastheer Herbert en gastvrouw Cathérine zorgen ervoor dat u zich snel thuis voelt in een sfeervol kader.

Kwaliteit, sfeer, service met een glimlach.

Albert 1 Promenade, 62b, 8400 Oostende • Tel. 059/80.39.28 • Fax 059/80.96.44 • www.petitnice.be

Lezend publiek in West-Vlaanderen ± 1950

Of men het gelove of niet, een staatsinspecteur van de Openbare Bibliotheken is geen diabolische figuur. Langs geen kanten is hij collega van Le Sage's romanheld "Le diable boiteux", die over de verontrustende gave beschikte om bij invallen van de duisternis de daken van de huizen op te lichten en grinnikend te liggen kijken naar het veelvuldig bedrijf van avondlijke mensen. Tot mijn spijt kan ik derhalve niet precies zeggen WIE er in West-Vlaanderen leest –

een boek kopen of ontlenen betekent nu eenmaal niet dat men zich ook verplicht acht het te lezen –, WAT men in West-Vlaanderen leest, HOE DIKWILS men zich aan dit edel tijdverdrijf overlevert en, ten slotte, HOE er in onze provincie gelezen wordt. Op dit laatste, en alleen op dit laatste, komt het immers aan. Want het is geen paradox te verklaren dat in één goed boek alle boeken zitten, men moet ze er allen kunnen uithalen. Dit is een heel

moeilijke kunst, die men pas onder de stijve knie krijgt tussen de herfst en de winter des levens, op de leeftijd, waar men voldoende gepuurde belangstelling heeft overgehouden en niet in berustende onverschilligheid ligt scheefgezakt. Zover hebben de meesten van ons het nog niet gebracht, zodat we de hoedanigheid van het lezen voorlopig moeten zoeken bij een betrekkelijk ruime hoeveelheid lectuur.

Ik geloof niet, in verband met het lezen althans, dat DE West-Vlaming bestaat. Wij kunnen een paar gemeenschappelijke trekken hebben maar een kustbewoner heeft andere belangstellings-sferen, culturele of a-culturele, dan een poldermens, een boskanter, de homus industrialus uit de vlasstreek of de grensspecialist van de Kemmelberg. Vraag het maar eens aan de gemeenteraadsliden van het Janus-met-het-dubbele-voorhoofd-dorp Klemskerke-den-Haan-aan-Zee.

Dit etnografisch-psychologisch-sociale onderscheid bezorgt daarenboven een geweldige spel in cultuurpeil. Dit wordt niet alleen geconstateerd bij de volwassenen maar bij alle vijf de klassieke lezerscategorieën: de kinderen van 6 tot 15 jaar, de meisjes van 16 tot 18, de jongens van dezelfde leeftijd, de dames en de heren. Er valt geen zuivere contour te trekken rond de West-Vlaming als lezer want behalve de reeds geschetste beïnvloeden tal van andere factoren

Foto Guido Walters

het lezersklimaat: het huiselijk milieu, de idealistische of platvloerse mentaliteit van de lokale onderwijzers, de verstrooiingsmogelijkheden van de omgeving (bioscoop, voetbalveld, de glorievolle beroepsrenner uit dezelfde straat, enz.), de al of niet aanwezigheid van een goede of karikaturale boekhandel, het wazig vegeterend bestaan van een nabije boekerij of de stralende aantrekkingskracht van een voortreffelijke bibliotheek plus tal van andere invloeden, nu eens concreet onder woorden te brengen of dan weer tot de imponderabilia behorend. Laten we echter geen nevelpijpjes roken maar ons op gegevens steunen, die al betrekken ze niet elke West-Vlaming in hun welsprekendheid, toch enig inzicht kunnen verschaffen. Ik noem de openbare bibliotheken, maar wijs er onmiddellijk op dat naast de boekerijen ook op eigen kracht en dus oncontroleerbaar gelezen wordt. Niet echter uit privé-boekerijen zoals die door sommige

boekhandels worden uitgebaat. In onze provincie liggen deze instellingen heel dun gezaaid. Men kan er voor zijn of er tegen, onbetwistbaar slorpen ze, waar ze wel bestaan, heel wat lees-energie op. Zou het bibliotheekwezen in België zich ontwikkeld hebben zoals in Engeland en andere landen, dan zouden deze "leesbibliotheken", zoals ze heten, weldra overbodig worden. Ik zei dat ze in West-Vlaanderen niet en vogue zijn. Mogen we er uit besluiten, met die zucht naar euforie, die één van onze plagen is, dat het paradijs der openbare boekerijen in de gouw ligt, weldadig besproeid door de IJzer, de Ieperlee, de Mandel, een sliert Leie en een paar kronkels Schelde? Helaas, in elk geval niet op de dag van heden.

Onze provincie telde op 31 december 1950, 253 lachende gemeenten. Wie lacht, leest daarom echter niet. Vandaag, dit is in het eerste jaar van de tweede helft van de 20ste eeuw, twee generaties na het invoeren van het verplicht lager onderwijs en dertig jaar na de eerste Wet op de Openbare Bibliotheken, de Wet Destrée van 1921, draaien er van deze 253 gemeenten nog 107 dagelijks voor de zon, waar het licht der beschaving onder de vorm van één aan de gemakkelijke minimum-Wet beantwoordende bibliotheek nog niet is doorgedrongen. 107 op 253 of 42%. Ik hoop dat al de arrondissementen uit de provincie hier vandaag spontaan of officieel-beleefd aanwezig zijn. Om hun mee te delen, met mannelijke weemoed dat de toestand er aldus uitziet:

arrondissement	aantal gemeenten	gemeenten zonder boekerij + %	
Brugge	42	11	of 26 %
Diksmuide	27	12	of 44 %
Ieper	43	25	of 58 %
Kortrijk	46	20	of 43 %
Oostende	27	9	of 33 %
Roeselare	20	7	of 35 %
Tielt	19	4	of 21 %
Veurne	29	19	of 65 %
107 zonder erkende of zelfs zonder enige boekerij; 146 andere.			

Sommige steden of uitgestrekte gemeenten bezitten ook wel eens twee, drie, vier, vijf boekerijen, wat het totaal voor de provincie op 159 brengt.

Dit cijfer kan sommigen, die alleen maar bij

West-Vlaanderen zweren, als een hele prestatie voorkomen. Het spijt me dat ik hun gemakzuchtige voldoening niet kan delen. De dichtheid van de bevolking speelt een secundaire rol voor het stichten van boekerijen; een primaire rol is het aantal gemeenten. Voor 253 gemeenten telt onze provincie dus 159 bibliotheken. Antwerpen bezit meer dan honderd gemeenten minder (nl. 151), welnu daar bestaan 247 of bijna 100 boekerijen meer en de kwaliteit ligt veel karaten hoger. In 1922 bij het ontstaan van de Wet, of liever één jaar na de promulgatie (nvdr bekrachtiging of afkondiging) ervan, fungeerden in West-Vlaanderen 122 boekerijen. Op 30 jaar kwamen er 40 bij. In Antwerpen kwamen er maar evenveel bij (maar er waren er zoveel meer), in Brabant echter 150 meer, in Oost-Vlaanderen 60, in Henegouwen 200, in Luik 110, in het kleine Limburg steeg het aantal van 95 naar 133 of ook veertig meer maar met 50 gemeenten minder, in Namen slechts met 35. Wij staan dus voorlaatste voor heel België!

Is het niet vreemd dat West-Vlaanderen tijdens de oorlog 100 boekerijen meer had dan nu, en misschien nog vreemder dat het beste bibliotheekjaar, niet de kwaliteit van de leeswijn wordt hier bedoeld, maar het aantal flessen, 1938-1939 was met 261 boekerijen of 102 meer dan nu. Zeker, tijdens de oorlog werd er meer gelezen dan nu maar in 1938-'39, topjaar, moesten wij niet om acht uur 's avonds binnen zijn. Dit verschijnsel geldt trouwens ook voor de andere provincies behalve voor Limburg en

Henegouwen, waar het aantal wel werd bewaard, zelfs opgevoerd. Chagrijnige geesten zouden durven beweren dat een strenge staatsinspectie hier schuld aan heeft. Dit is louter fantasie. Voor alle provincies worden dezelfde normen aangelegd: een boekerij,

die zonder bibliothecaris valt, heeft een jaar tijd om er één te zoeken, de grootste inschikkelijkheid geldt tegenover de miserabelste lokalen, de triestigste en pietluttigste kwaliteit van het boekenfonds. Maar het is een feit, alleen geïnspireerd door een hoger verantwoordelijkheids-

beseft, dat vierkant opgetreden wordt tegen bibliothecarissen, die alleen maar hun naam lenen en de ontwikkeling van de boekerij met een generatie vertragen, tegen die bibliothecarissen, die hun statistieken vervalsen, die het geld dat wettelijk voor boeken bestemd is, aanwenden tot het houden van een banket, tegen die welke van afhankelijke schrijnwerkers apocriefe (nvdr onaannemelijke) facturen eisen en indienen voor de aankoop van imaginaire boekenkasten, tegen die welke maar éénmaal per week open zijn, waar ze een toelage voor twee uitleenzittingen ontvangen, tegen die voor wie alleenlijk een jacht op subsidies geldt, de boekerij slechts een hypocritisch aangebrachte façade betekent. Hulde aan de ernstige bibliothecarissen, deze sociale, geestelijke weldoeners; foei voor de knoeiers.

Vooraleer te zeggen hoeveel en wat er gelezen wordt, een paar woorden over de verzuimde of goed begrepen plicht van de gemeentebesturen. In de provincie Antwerpen werken 23 gemeentebibliotheken, in Brabant 41, in Limburg 33, in Oost-Vlaanderen 17.

West-Vlaanderen komt helemaal achteraan met 8; (arr. Brugge 3; Diksmuide 0, Ieper 1, Kortrijk 1, Oostende 2, Roeselare 0, Tielt 0, Veurne 1).

103 gemeenten kozen een soms al te gemakkelijke vorm om geen bibliotheek te moesten stichten, door er een aan te nemen. Maar geen 5 % van die gemeenten oefenen de minste controle op de gependeerde gelden uit en elk jaar moet er gevochten worden om de verplichte subsidie te laten uitkeren; zonder te gewagen van enkele gemeentebesturen, die om politieke redenen, een aangenomen boekerij niets durven geven en alles aan een vrije, die er geen recht op heeft. Kortom 95 % onverschilligheid, 2 % onrechtvaardigheid en 3 % halve of gehele vaderlijke zorg. **Oorzaken hiervan:** totaal gemis aan gemeentelijke cultuurpolitiek; wat hiervan de reden zij, laat ik over aan uw kritische verbeelding. Elke boekerij dient ook een bestuurscomité te hebben; in de meeste gevallen bestaat het, doch slechts op papier. Tracht men bij de bibliothecarissen uit te vorsen, waaraan dit euvel ligt, dan is de algemene reactie een melancholieke grijns.

Sedert 1922 verhoogde het boekenfonds van de erkende bibliotheken in West-Vlaanderen van

200.000 delen tot 600.000. Een bibliotheco-nomische wet wil dat een normaal boekenfonds evenveel delen telt als er inwoners zijn. West-Vlaanderen reikt even over de helft; Antwerpen is niet ver meer af van de 100 %, Brabant eveneens, Oost-Vlaanderen kwam reeds tot 75%, Henegouwen 125 %, Luik 140 %, Limburg 60 %, Luxemburg 130 %, Namen 200 %. We zijn weer eens de eerste als we beginnen met de laatste.

Hoeveel boeken worden er uitgeleend? Het ideaal is weer zoveel uitleningen als er zielen ademen. Antwerpen 125 %, Brabant 175 %, West-Vlaanderen 75 %, Oost-Vlaanderen 100 %, Henegouwen 125 %, Luik 250 %, Limburg 75 %, Luxemburg 140 %, Namen 110 %. Welke plaats inzake uitleningen West-Vlaanderen weer inneemt, durf ik niet meer verklaren. Laten we fluisteren met Vergilius: "Infandum Regina jubes renovare dolorem".

Minst bibliotheken, minst boeken, minst uitleningen. Hoe staat het met het aantal lezers in de provincie, waar een tijdschrift eens "Rond den Heerd" heette? Op 1 miljoen inwoners 66.000, procentsgewijze evenveel als in Antwerpen, in Brabant, in Oost-Vlaanderen en Limburg maar, - en dit is tekenend voor al de Vlaamse provincies - bijna de helft minder dan in Wallonië. Men kan veel oorzaken opgeven, er zijn veel stokken te vinden, maar **DE oorzaak** is dat de keuze van boeken in de Waalse boekerijen veel beter is, zodat de meeste gestudeerden en intellectuelen in Wallonië hun gading eveneens in de openbare boekerijen vinden, iets wat in de Vlaanders veel minder het geval is. Het is een bekend feit dat de Waalse geestelijkheid bv. er andere normen op nahoudt inzake breedheid van opvatting voor de boekenkeuze dan in de Vlaamse landsgedeelte, waar nog veel weg af te leggen is, zonder dat daarbij sprake kan zijn van gevaar voor godsdienstzin en zedelijke weerstand. Schrijft André Demedts niet in het Kerstnummer 1950 van "Universitas": "Onze horizon is te eng en onze intellectuele belangstelling te gering. Terloops willen we erop wijzen, dat een verruiming niet ten nadele van de godsdienstige overtuiging moet uitvallen, indien deze laatste maar meegroeit en verdiept in gelijke tred met de algemene ontwikkeling en levenservaring?"

Om te besluiten, **wat leest men in West-**

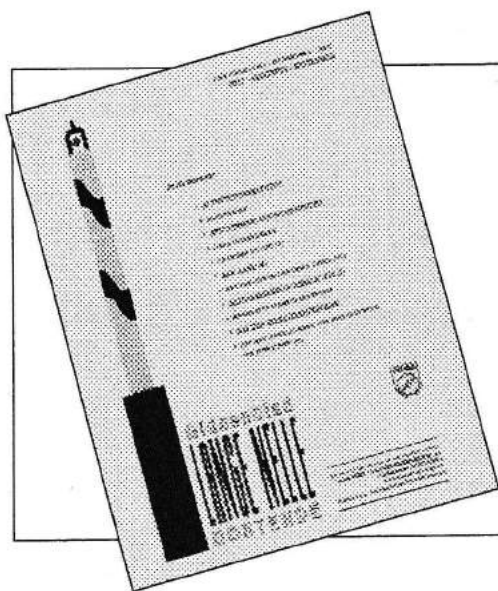
Vlaanderen? Ik zou er me kunnen van afmaken met mee te delen: 90 % ontspannende lectuur en 10 % vormende. Daarmee weten we echter niets over de kwaliteit. Het geparfumeerde vergif, dat de romans van Courths-Mahler kenmerkt, is zeker ontspannend; Chesterton schreef echter ook ontspannende lectuur doch weinig boekerijen bezitten deze; te meer echter Courths-Mahlers. Ook in vormende lectuur heerst een geweldig onderscheid in graad, dat gaat van "De kaasbereiding ten tijde van de Eburonen" tot "Van de Catacomben tot El Greco" van Vermeulen. Er is een lichte neiging naar het betere waar te nemen, omdat het aantal gediplomeerde bibliothecarissen stijgt, die zelf hun boeken beginnen kiezen, waar vroeger anderen dit deden, hetzij mensen, die de boeken zelf niet aan de lezers ter hand stelden en aldus geen verantwoordelijkheid durfden nemen, hetzij door lepe boekhandelaars, die aan de boekerij hun winkeldochters opsolferden. Jaarlijks worden er echter in onze provincie nog voor miljoenen uitgegeven aan rotboeken en prullaria, aan reeksen, waarin één goed lokaasboek steekt en vijf maal 20 blz. nonsens.

De West-Vlaamse boekerijen en het gros van de lezers zijn waard wat de bibliothecarissen waard zijn; op de 159 boekerijen tellen we gelukkig reeds 113 gediplomeerden. Het peil van deze bibliothecarissen hangt af van het algemene cultureel klimaat in onze provincie. Daarover spreken vergt een ander referaat. Een bijdrage ertoe brengen met o.m. volgende vragen: 1 **Hoeveel uitgevers telt onze provincie?** Langs de kust geen enkele, in Brugge een paar, in Kortrijk ook een paar, in Tielt één. Een subsidiaire vraag: geven ze uit wat de moeite loont

of publiceren ze wat het niet kritisch aangelegde volk vraagt? 2 **Hoeveel boekhandelaars, die werkelijk de naam verdienen, d.w.z., die de mensen kunnen voorlichten en leiden, arbeiden er in de 253 gemeenten?** Overall waar een bakker bakt, een slager slaat, een herbergier tapt, een dokter geneest, zou toch ook een winkel voor geestelijke vitamines dienen voorhanden te zijn. Allen weten wij dat dit helaas niet het geval is. Hoe geraken wij uit het slop, uit het cirkelbewijs: men leest niet voldoende omdat er geen voldoende boekerijen en boekhandels zijn en er ontstaan geen bibliotheken en boekhandels omdat er onvoldoende gelezen of gekocht wordt?

Mag ik om te besluiten dit ter overweging meegeven: "In der Kunst geniesst sich der Mensch als Volkommenheit", zei Nietzsche. Ook bij het lezen wil een mens zichzelf genieten in het volmaakte beeld dat hij van zichzelf scheidt. De doorsnee West-Vlaming heeft zich te lang en nog immer in apartheid gekoesterd, in een wantrouwige afzijdigheid, in een eigen taal, in eigen folklore, in eigen goedkope humor. Il se suffit. Vandaar zijn bijna uitsluitende voorliefde voor boeken, die zijn eigen mentaliteit bevestigen. Laten we hopen, zonder dat hij zijn traditionele kwaliteiten verliest, dat hij weldra dit provincialistische hulsel doorbreekt. Anders komt hij te laat om in een ruimere en hogere geestelijke wereld zijn schoon en pezig woord mee te "klappen".

Noot: Karel Jonckheere (1906-1993) was inspecteur van de Openbare Bibliotheken van 1946 tot 1953.

Publiciteitstarieven
Gidsenblad
"Lange Nelle"

- 1/1 A4-blad = € 75
- 1/2 A4-blad = € 50
- 1/4 A4-blad = € 25

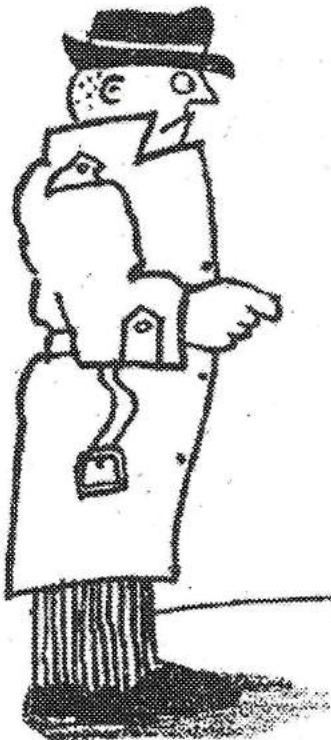

Wat een gids l(ei/ij)den kan!

Zaterdag 12 juli 2003.

Hoera! Een grote dag voor ons Vaderland, ons Vorstenhuis en onze Stad-aan-Zee. Koning Albert II zit weldra 10 jaren op de troon en waar kan hij dat beter komen vieren dan te Oostende waar hij indertijd bij de Marine (die heette toen nog Zeemacht) zijn militaire dienst klopte.

Hierbij past in de eerste plaats een vlootparade met daarna op het Wapenplein een troepen-schouw en tussenin enkele gortdroge toespraken tegenover de onvermijdelijke oud-strijders met hun roemrijke vaandels. De heren van het Koninklijk Gevolg (ministers, ambtenaren, generaals enz..) volgden de vorst overal op de voet en hun partners verdienden een ereplaats op de tribune. Bij de vlootparade aan de haven zouden de volumineuze dameshoeden evenwel moeilijk de zeebries trotseren en daarom organiseerde het feestcomité ter plaatse een alternatieve en verheffende bezigheid. Ons

Stadsbestuur kent reeds voldoende de risico's van een uitlopende kaffee-klatsch tussen elkaar in lifestyle rivaliserende dames en opende zijn Museum voor Schone Kunsten met de lopende tentoonstelling "Stad-en-Zee". De gids kreeg wel de waarschuwing om zich ruim voor tijd aan de uitgebreide "Security" te onderwerpen, want in de huidige collectieve

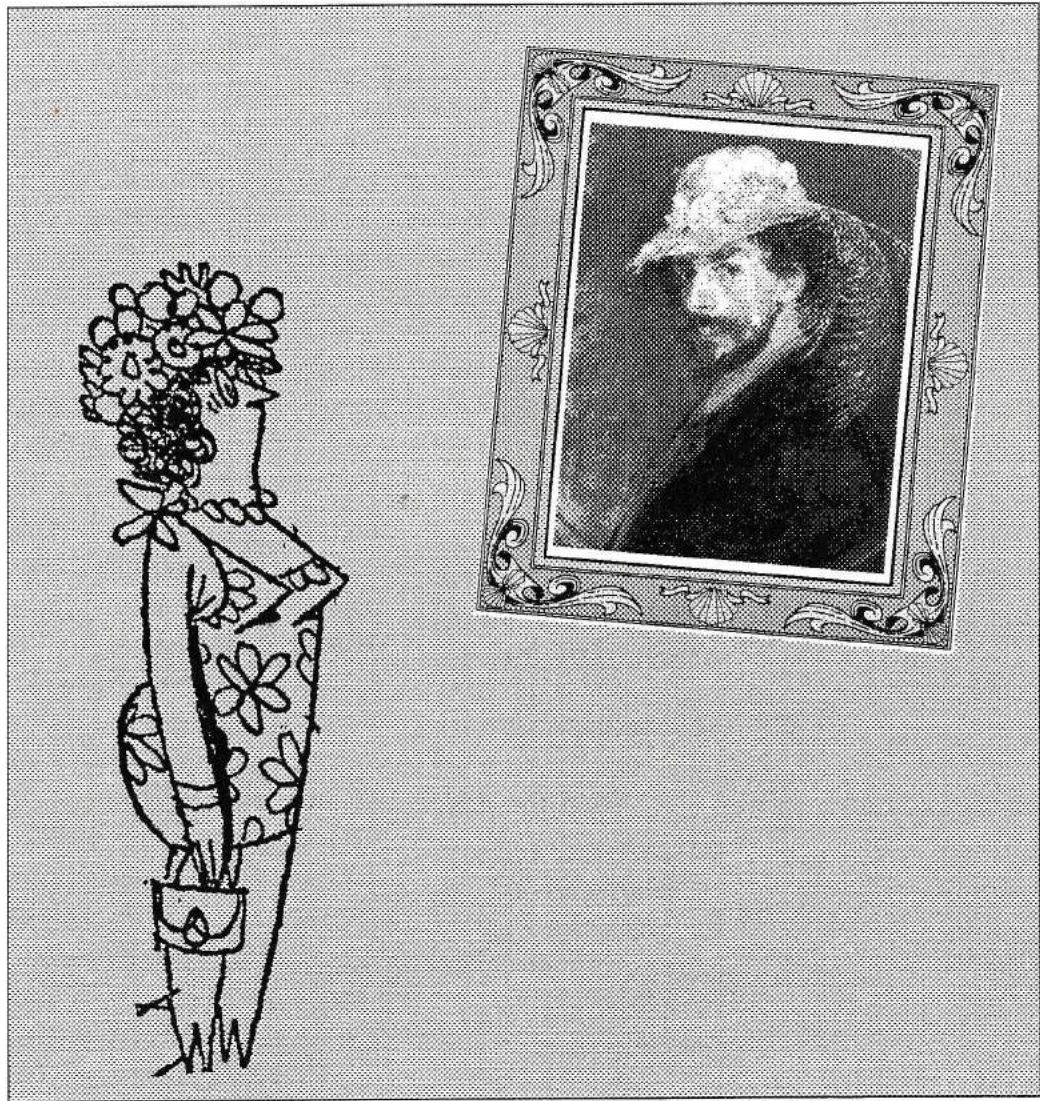
fobie voor terrorisme lacht de overheid niet meer met de beveiliging van VIP-dames. Grimmige Cerberussen schuilden in alle hoeken en kanten en prikten nauwgezet mijn naam op discrete lijsten. In het museum zelf sloop een gewapende kleerkast rond met zijn fors uitgegroeide speurhond die aan alle stekkerdozen, luchtroosters en sleutelgaten ging snuffelen op zoek naar springstoffen. Ikzelf ontsnapte evenmin aan dat bizarre ritueel. En ik verzeker het u, waarde lezer, als zo'n langharige scheper zijn natte snoet langs je broekspijpen schuurt op zoek naar semtex, dan geeft je dat een naar gevoel.

Stipt op het officiële uur stapten de dames uit de lift en conservator dhr. N. Hostyn stelde ze in eigen persoon aan mij voor. Er rees evenwel onmiddellijk een typisch Belgisch probleem: in het beperkte gezelschap liepen zowel dames van de Nederlandstalige als van de Franstalige taalrol dooreen. Maar daartegen bestaat een eeuwenoude en beproefde Belgische oplossing: "Pour les Flamands la même chose" en ik hield dus mijn rondleiding uitsluitend in het Frans.

Allen luisterden met beleefde interesse maar op hun wezens kon ik moeilijk enige appreciatie aflezen want de brede zomerhoeden sloegen hun slagschaduw over de exclusieve make-up. De wisselende afmetingen van al deze nutteloze hoofddekzels hielpen mij wel de hiërarchie te bepalen, want de dames met laagste rang sierden hun hardos met de meest exuberante landschappen, rijk aan soorteigén flora en fauna. Kwestie van zo de aandacht van de koning te trekken! Gelukkig boden de ruime decolletés een dieper inzicht in de persoonlijkheden, maar daar hield ik mij best discreet op afstand, want achter de groep hielden twee politie-officieren in parade-uniform (een kapitein en een luitenant) mij scherp in het oog.

De zee-, strand-, haven-, duin-, en stadszichten genoten vlot belangstelling, in 't bijzonder die van James Ensor, en mijn publiek wenste eens

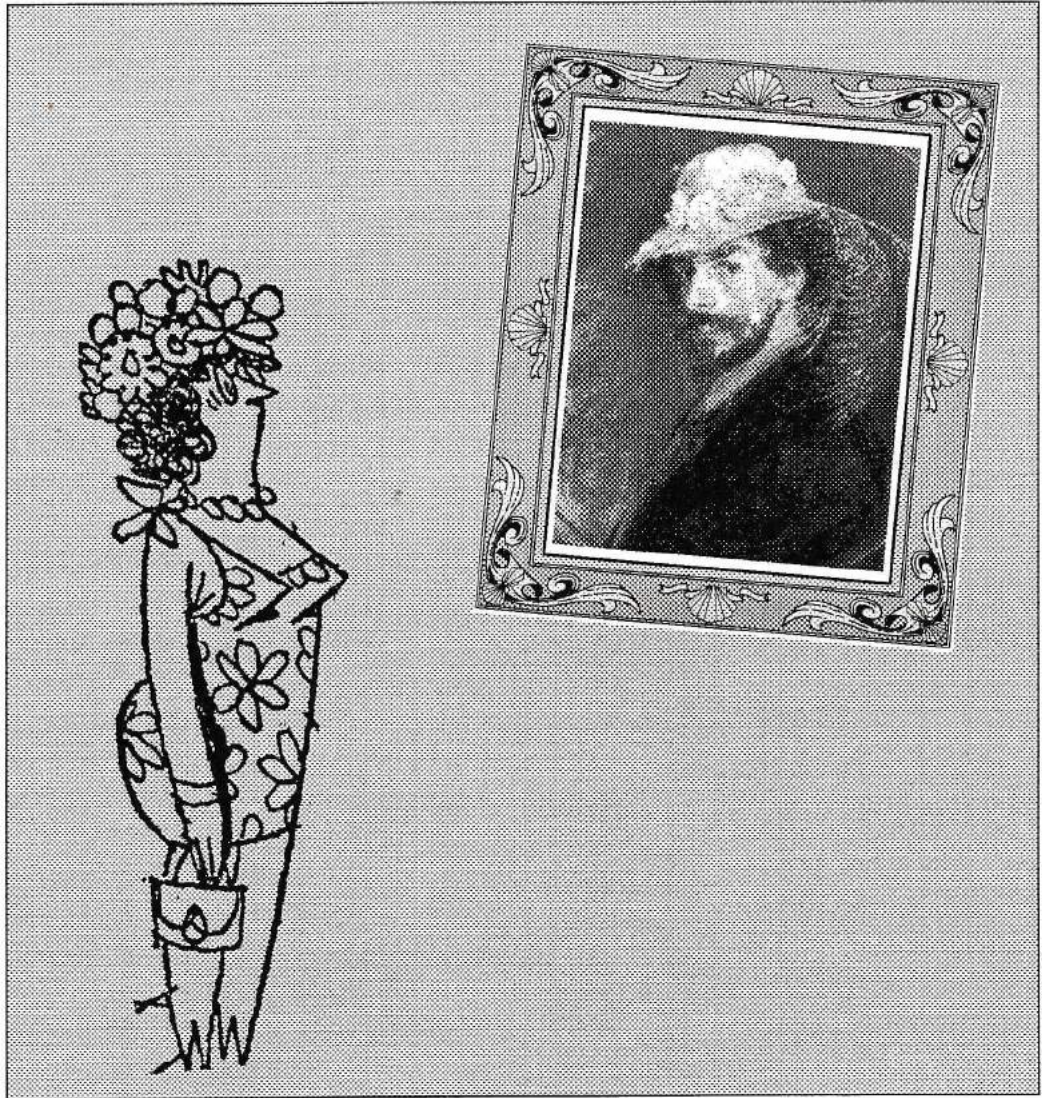

met onze beroemste Oostendenaar nader kennis te maken. Ik leidde ze dus graag voor zijn welbekend zelfportret, maar dan schrok ik eventjes! Een van de dames, en niet de minste in rang torste een gelijkende bloemenhoed (op een veertje of een margrietje na). Iedere lezer met een minimale mondaine ervaring beseft welke drama's er voorvallen bij de confrontatie van twee identieke hoeden. Ofwel krijgen beide dames een appelflauwte, ofwel vliegen ze elkaar in de haren. Even vreesde ik voor dit laatste scenario, want onze James gluurt zeer uitdagend vanop zijn zelfportret. Ik dacht er zelfs aan de politiekapitein naar voren te roepen om het pronkstuk van ons museum te vrijwaren van de vlammend rood gelakte nagels van de dame. Maar dat bleek overbodig, de beproefde dame voelde zich eerder gevlaid met de gelijkvormige keuze van James en achtte zichzelf meteen op het artistieke niveau van James Ensor getild. Jawel, de zielenroerselen van het schone geslacht blijken veel complexer

dan wij, heren der schepping, kunnen bevroeden. Een gids van Lange Nelle moet daarmee overweg kunnen op kritieke momenten.

Met een tikje op hun horloges braken de bodyguards plots mijn karig toegemeten gidsbeurt af en nodigden met galant gebaar de dames naar de tribunes. Zij wezen hun beschermelingen er wel op dat de zitsessie een tijdje kon uitlopen en gaven de delicate raad eerst even de "public conveniences" op de 1ste verdieping te bezoeken. De jongst aanwezende suppoost hield vlug de liftdeur open, maar het gezelschap verkoos de trap en gunde de gediensstige jongeman geen blik. Die voelde zich voor schut gezet en onderging ook nog een volle laag lachsalvo's van de collega's achter de balie. Al doende leert men immers en de brave stoethaspel heeft mogen ervaren hoe een "arend geen vliegen vangt" en hoe de "highlife" zijn minderen niet altijd voorkomend bejegt. Zij vergaten zelfs de gids te betalen ..!

met onze beroemste Oostendenaar nader kennis te maken. Ik leidde ze dus graag voor zijn welbekend zelfportret, maar dan schrok ik eventjes! Een van de dames, en niet de minste in rang torste een gelijkende bloemenhoed (op een veertje of een margrietje na). Iedere lezer met een minimale mondaine ervaring beseft welke drama's er voorvallen bij de confrontatie van twee identieke hoeden. Ofwel krijgen beide dames een appelflauwte, ofwel vliegen ze elkaar in de haren. Even vreesde ik voor dit laatste scenario, want onze James gluurt zeer uitdagend vanop zijn zelfportret. Ik dacht er zelfs aan de politiekapitein naar voren te roepen om het pronkstuk van ons museum te vrijwaren van de vlammend rood gelakte nagels van de dame. Maar dat bleek overbodig, de beproefde dame voelde zich eerder geveleid met de gelijkvormige keuze van James en achtte zichzelf meteen op het artistieke niveau van James Ensor getild. Jawel, de zielenroerselen van het schone geslacht blijken veel complexer

dan wij, heren der schepping, kunnen bevroeden. Een gids van Lange Nelle moet daarmee overweg kunnen op kritieke momenten.

Met een tikje op hun horloges braken de bodyguards plots mijn karig toegemeten gidsbeurt af en nodigden met galant gebaar de dames naar de tribunes. Zij wezen hun beschermelingen er wel op dat de zitsessie een tijdje kon uitlopen en gaven de delicate raad eerst even de "public conveniences" op de 1ste verdieping te bezoeken. De jongst aanwezende suppoost hield vlug de liftdeur open, maar het gezelschap verkoos de trap en gunde de gediensstige jongeman geen blik. Die voelde zich voor schut gezet en onderging ook nog een volle laag lachsalvo's van de collega's achter de balie. Al doende leert men immers en de brave stoethaspel heeft mogen ervaren hoe een "arend geen vliegen vangt" en hoe de "highlife" zijn minderen niet altijd voorkomend bejegt. Zij vergaten zelfs de gids te betalen ..!

Affichekunst-aan-zee

Een eeuw Belgische kustaffiches

Dames en heren hoogwaardigheidsbekleders
Dames en heren,
Beste vrienden,

Een eeuw Belgische kustaffiches, samengebracht op een van de bijzonderste plekken die ons Belgische Noordzeefront rijk is...

Oorspronkelijk waren die affiches bestemd voor straat en station; nu worden ze gekoesterd in museum, archief en privé-collectie.

Wat brengt u en mij naar een affichetentoonstelling?

Zijn het de krullerige golflagmotiefjes en de sierlijke curve die de vele beelden verbinden tot één dynamisch geheel?

Worden we week van de wufte damestoiletten, wild van de neobarokke praalarchitectuur?

Of is het de nostalgie naar de tijd waarin kunst en reclame nog een eenheid vormden?

Wellicht is het niet één van deze elementen maar een combinatie van factoren die de brede hedendaagse belangstelling voor de geschiedenis van de reclamevormgeving bepaalt.

Naar mijn aanvoelen is het bijzondere aan thematentoonstellingen van affichekunst dat ze drie verhaallijnen kunnen brengen: drie sporen die nu eens evenwijdig lopen, dan weer elkaar kruisen en soms samenvallen. Zo is er het sociologische aspect, het marketing- en het kunsthistorische verhaal.

Eerst het kusttoerisme als een sociaal fenomeen en historisch gegeven en de marketing (hoe verkoop je dat toeristische product):

Deze Venetiaanse Gaanderijen zijn een exponent van de koninklijke badfascinatie anno 1900. Waar eertijds Leopold II flaneerde, hangt nu een eeuw Belgische kustaffiches te kijk.

We beperken ons tot de zuiver toeristische reclame: we weerden de programma-affiches voor de opeenvolgende zomerseizoenen, de promotiebiljetten voor de Oostende-Doverlijn, de socio-culturele aanplakbiljetten (het Casino-Kursaal, de velodroom, hippodroom enzomeer). De iconografie weerspiegelt zowel de veranderende zeden en gewoonten van de bezoeker als de economische belangen van de gastheer.

De meer dan 140 ontwerpen en affiches die hier hangen, en de 65 extra afgebeelde werken in de catalogus schetsen die merkwaardige ontwikkeling: van het entertainment voor de kapitaalcrachtige klasse anno 1887, over de democratisering in de jaren '30 tot het massatoerisme van de fifties en sixties.

Het oudste volwaardige artistieke beeldaffiche dateert inderdaad van 1887

Lieve Ternier en Leen Coene bewonderen deze in première gepresenteerde affiche.

In de grote zaal, het Salon, kunt u toekijken, vanop de Victoriaans geïnspireerde rustbank die vormgever Gino Dobbelaer speciaal voor deze tentoonstelling tekende, hoe de beau monde uit Parijs en de provincie, zich na een treinreis van "slechts" zeven uur, waagde aan een zedige duik in de Noordzee.

Het Belgische zeewater heette heilzaam te zijn voor lijf en leden!

Na het populaire "l'heure des bains" volgden de va-et-vient op de zeedijk, met eclatante villa's en grand hotels als betoverend decor, en het rendez-vous in het Casino-Kursaal, stedelijk symbool van luxe en plezier.

Dat champagnepraatje achteraf was minstens zo aantrekkelijk als het curatieve baden zelf, denken we maar aan de après-ski van vandaag.

Na de invoering van zes dagen betaalde vakantie in 1936 lijkt het erop dat de zon eindelijk voor iedereen ging schijnen.

We presenteren u de interbellumaffiches in de lange gang, parallel aan de Parijsstraat, voor de gelegenheid in het helderblauw gestoken.

Ze brengen resoluut een ander verhaal: het toenmalige publiek had het niet zo begrepen op

de helende kracht van het zeewater maar was tuk op zon en ontspanning.

De baadster blijft het populairste motief op de affiches.

Door de band heen geeft men haar frontaal weer, en jawel, sinds 1912-13 eindelijk verleidelijk met de beide benen bloot!

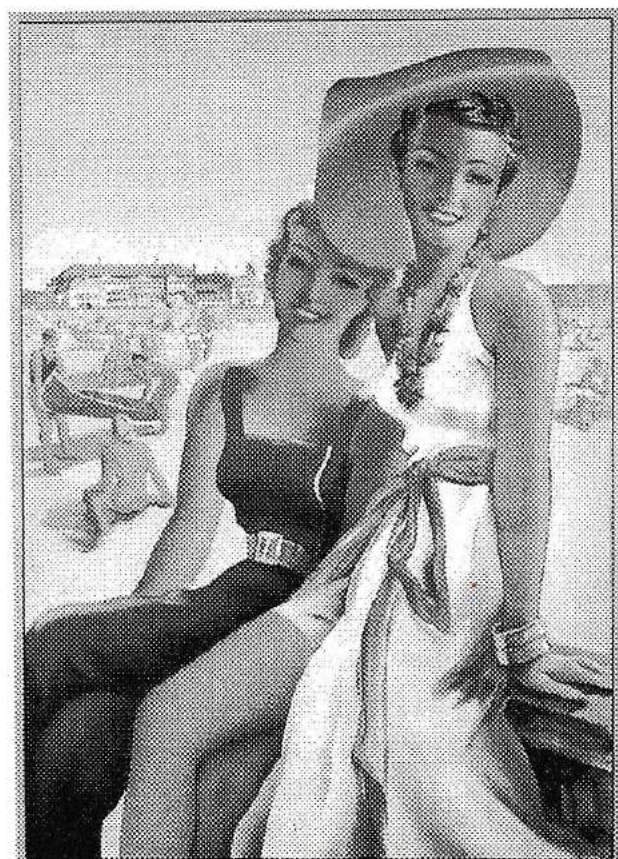
Toch weigerde nog in 1929 de overkoepelende Hoge Raad voor Toerisme, verre voorloper van ons Toerisme Vlaanderen, om een modieus affiche van Bailie voor Oostende in de Belgische stations aan te plakken omwille van haar "immorele" karakter!

Enkele ontwerpers van de jaren '30 lijken met een concentratie van oranjetinten de zongloed te willen vangen. Het illustreert de gewijzigde opvatting over het zonnebaden.

Vóór de oorlog wapenden de dames zich met parasol om de blanke huid te bewaren; nu gold getint het schoonheidsideaal.

De moderne tijd dan, het massatoerisme.

Tegen het seizoen van 1947 of '48 waren de meeste stranden mijnenvrij gemaakt en kwam de promotiemachine weer op gang.

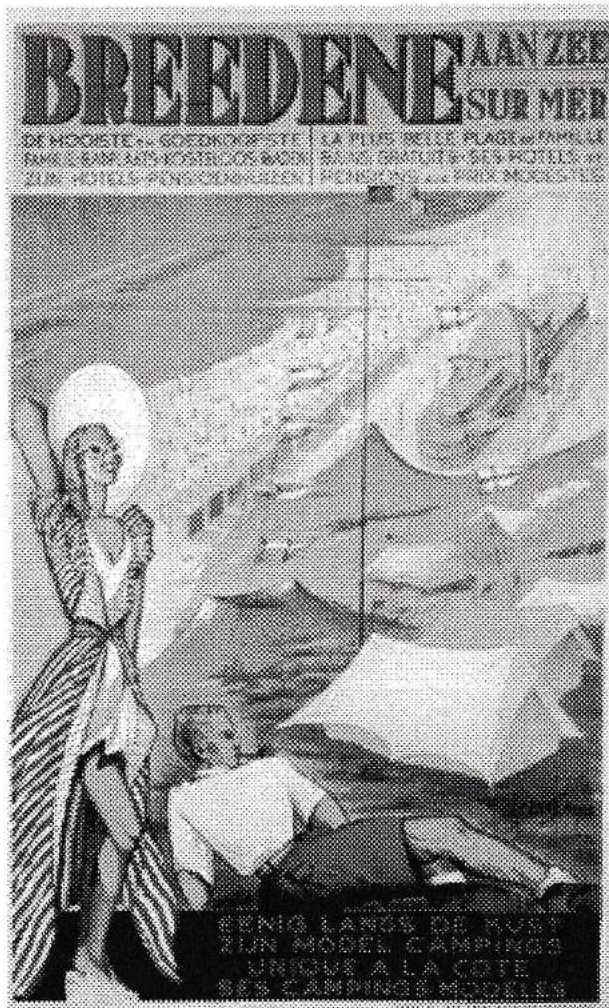

MIDDELKERKE

Tricolore vlaggen gaven uiting aan de nationale trots en tooien casino's, campings of ... zandkastelen.

De affiches tonen niet langer de toeristische infrastructuur maar ontspannen lui die sporten, spartelen in het water of simpelweg genieten van de unieke omgeving: een grootse, onbegrensde ruimte met de zon en een ijle, zuivere lucht als belangrijkste troeven.

Uiteraard evolueerde tussen 1887 en 1970 ook de stijl, onder invloed van nieuwe artistieke stromingen en reclameopvattingen.

We volgen die ontwikkeling: van de al te drukke neotraditionele composities en anekdotische voorstellingen rond 1890 over de dynamisch opgevatte affiches onder invloed van de art nouveau, naar de stilering en synthese van de jaren '30, toen de curve het aflegde tegen de rechte lijn, het picturale tegen het grafische.

Die stilering hield aan na de oorlog en kreeg eind de jaren '60 nog een injectie vanuit de zogenaamde Zwitserse school, met de Internationale Typografische Stijl.

De moderniseringsgolf leidde echter ook tot het

functionele foto-affiche, overgewaaid uit de Verenigde Staten van Amerika.

In 1940 argumenteerde een publiciteitsbureau nog aan het stadsbestuur van Blankenberge: "Wij zullen het beeld van de zee nog 'oneindiger' doen uitkomen bij de uitvoering van dit ontwerp, het moet een 'verre zee' worden. De casinotoren kan nog hoger getekend om het geheel massaler te beheersen. Er zal gezorgd worden een indruk van hevige hitte te bekomen, een 'doorbrand' strand".

De fotografische techniek leidde echter tot een banalisering van het toeristische product. Terwijl de tekenaar kon selecteren, accentueren en idealiseren, registreerde de fotograaf vooral. Zo ook de minder fraaie kanten: zelfs een inkleuring kon het bij momenten grauwe Belgische weer niet verdoezelen!

Van 1887 tot 1970.

Rond 1970, het jaar van de eerste gemeentefusies, werd de oude artistieke en ambachtelijke want lithografisch (in tegenstelling tot fotografisch) vervaardigde reclame herontdekt.

En zo is de cirkel rond.

Rond 1894 reeds werden Belgische kustaffiches verzameld.

U vindt in de tentoonstelling bedelbrieven van lieden die toevallig allemaal een café bezaten, gelegen pal over een station en dus ideaal voor het uithangen van een affiche voor deze of gene badplaats.

Rond 1970 boden de eerste internationale veilinghuizen affiches van Cassiers of Tamagno aan tegen prijzen die menige verzamelaar nu zouden doen watertanden.

In Middelkerke recupereerde men affiches uit 1923, die in de jaren '50 vakkundig verknipt waren tot kaftjes voor boeken uit de plaatselijke bibliotheek.

Steeds meer mensen geraakten in de ban van het Belgische kustaffiche, hier maar ook in het buitenland.

In 1997 publiceerde Richard Barclay, internationaal gerenommeerd affiche-expert, en verbonden aan het Londense veilinghuis Christie's, zijn standaardwerk *Collecting prints & posters*. Daarin wijdde hij ook een paragraaf aan de internationale verzameldrift ten aanzien van het Belgische kustaffiche.

Ik citeer : "Most of the artists of the Belgian posters are not well known but among the more proflic are, Armand Rassenfosse, Leo Marfut, Eduard Duych and Roland Florizoone".

Dat de expert zijn Belgische klassiekers bijzonder goed kent, blijkt nogmaals wanneer hij als een van de meest actieve Belgische ontwerpers (begrijp: wiens signatuur frequent op de affiches opduikt) ook opneemt: Van Zegel, voor naam: Vrij.

Alle gekheid op een stokje,

Barclay bracht ongewild een mooi eerbetoon aan Roland Florizoone, verzamelaar van het eerste uur en elf jaar geleden initiatiefnemer van het boek dat uitkwam bij uitgeverij Van de Wiele.

Dat eerste overzicht van Belgische kustaffiches werd door Marie-Laurence Bernard van duiding en commentaar voorzien.

Bij de samenstelling van deze tentoonstelling en dit nieuwe boek was het dan ook een voordeel te kunnen voortbouwen op het toen aangezette onderzoek.

Het boek werd andermaal uitgegeven door Marc Van de Wiele (Brugge).

We hopen met de tientallen nieuwe beelden en de talloze gegevens over ontwerpers, oplage, varianten, vindplaatsen ook de verwende afficheliefhebber te kunnen bekoren.

Uit de openingstoespraak van Karl Scheerlinck, tentoonstellingscommissaris "Afficheskunst-aan-Zee"

Met dank vanwege de redactie voor het ter beschikking stellen van zijn tekst.

***Expo in Venetiaanse Gaanderijen
tot 8 november: dagelijks 14-18 uur;
zondag ook 10-12 uur.***

Kunstboek 176 p., 250 ill.: genaaide versie 35 euro, gebonden versie 49,50 euro.

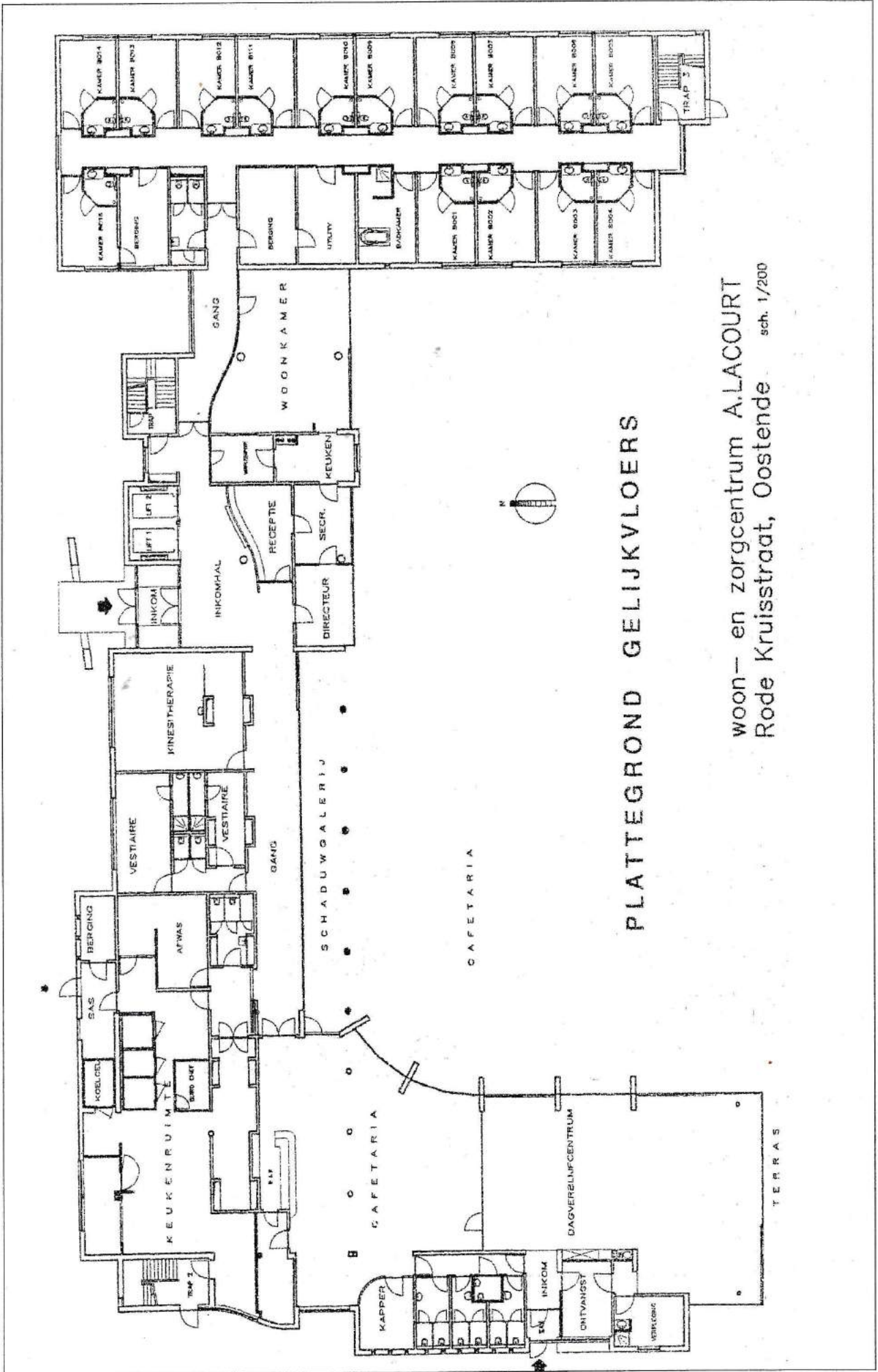
Noot:

Venetiaanse Gaanderijen, Zeedijk/Parijsstraat, Oostende.

De Gaanderijen werden gebouwd ten tijde van Koning Leopold II en zijn eigendom van de Koninklijke Schenking. Het stadsbestuur van Oostende gebruikt dit L-vormige gebouw sinds enkele jaren voor de organisatie van prestigieuze zomertentoonstellingen. In 1998 en 1999 werden de Gaanderijen volledig gerenoveerd en ingericht als multifunctionele tentoonstellingsgalerij. Zij beantwoorden aan de huidige museale normen inzake brand- en diefstalpreventie, belichting en klimaatregeling.

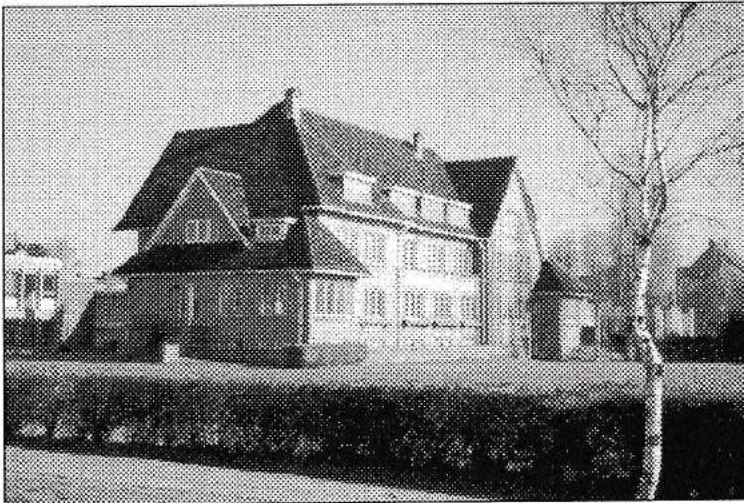
PLATTEGROND GELIJKVLOERS

woon- en zorgcentrum A.LACOURT sch. 1/200
 Rode Kruisstraat, Oostende

Van Wante tot Lacourt

Collega Annie Storme behandelde in 1997 in haar proefschrift: "De kraaminrichtingen vroeger en nu". Moederhuis Wante, Elisabethlaan 90, dat gebouwd werd in 1951 was één van de instellingen die aan bod kwam. Genoemd naar de bemiddelde rentenierster Clémence Wante, die bij testament al haar bezittingen aan de door haar gestichte materniteit Clémence Wante, overmaakte. Jaarlijks bevielen in dit complex een 400 à 500 vrouwen. In 1984 werd het centrum opgedoekt en geïncorporeerd in het complex van het Henri Serruysziekenhuis.

Het pand stond jaren leeg en was een thuis voor verwilderde duiven en stikstofminnende planten zoals brandnetels. Gedurende een zekere tijd werd een vleugel nog gebruikt door Medios en ook als opslagplaats voor decorstukken van een toneelvereniging.

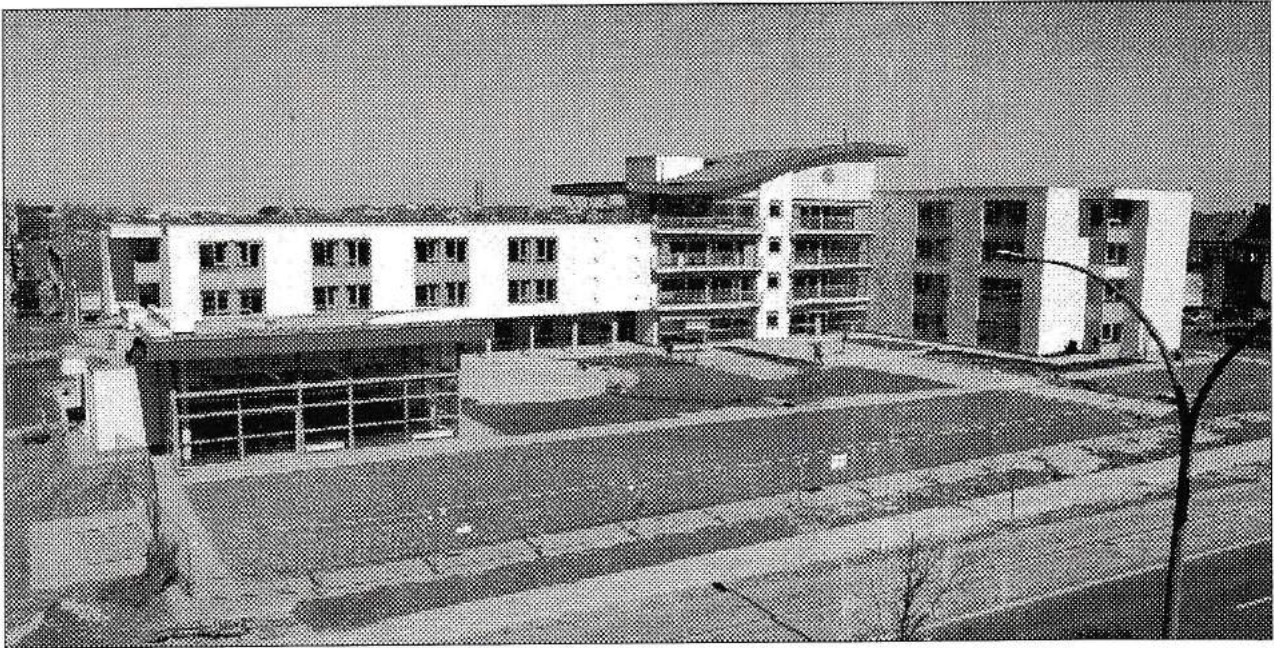
In een krant van 1992 lezen we : "Vandaag onderzoekt het OCMW-bestuur of op de gronden van de vroegere kliniek Wante een rustoord voor *seniele demente bejaarden kan worden opgericht* en of daartoe het legaat Breemersch (weldoenster) kan worden gebruikt. In 1995 werd een ideeënwedstrijd voor lokale architecten uitgeschreven door het OCMW: ontwerp een woon-en zorgcentrum. De plannenmakers zaten niet stil! Uit de tien inzendingen werd het ontwerp van het Oostends architectenbureau Jacques Verbeke en Johan Verstraete weerhouden. De kosten voor het project werden geraamd op 7,5 miljoen €, waarvan 60%

gesubsidieerd (VIPA, provincie West-Vlaanderen en de stad Oostende). Uit erkentelijkheid besliste de Raad van het OCMW om het rusthuis de naam te geven van wijlen notaris Alphonse Lacourt, al jaren weldoener voor liefdadigheidsprojecten. Eind 1999 startte de NV DEPRET de werken. In maart 2003 rondde men de werken af.

Op vrijdag 18 april 2003 werd het gebouw officieel geopend. Het spiksplinternieuwe complex (capaciteit 90 bewoners, 60 gewone en 30 dementen) met ruime parking in de Rode-Kruisstraat 10 hield open deur voor het grote publiek op zaterdag 19 en zondag 20 april. Wij namen er een kijkje in de zonnige julimaand. Hier volgen enkele impressies en wat informatie.

Vanuit de Elisabethlaan (één van de grenzen van het Westerkwartier) heb je een prachtig gezicht op dit architectonisch knap gebouw. Het complex bestaat uit een drietal volumes met een ruime tuin. De strakke lijn van de vier verdiepingen tellende rechterblok en de drie verdiepingen tellende linkerblok wordt op een magistrale wijze doorbroken door het glooiende dak. Een mooi staaltje van organische vormgeving. Onder dit dynamisch gebogen gedeelte ontdek je een verluchtingsrooster. Hier bevindt zich een technische ruimte met ondermeer de centrale verwarming. Wie tijdens de voorbijge prachtige zomerdagen rond de middag op stap was in de Elisabethlaan, kon voor de rechterblok de bewoners zien "terrassen". IJverige witgeüniformeerde personeelsleden bezorgden iedereen een "natje" en een "droogje". Er is een ruime 'schaduwgalerij' voor bewoners die buiten willen vertoeven. Voor de aanleg van de mooie wandeltuin tekenden de landschapsarchitecten uit Melle. Vlakbij de waterpartij is een opvallend bronzen beeldhouwwerk. Deze sculptuur werd door mevrouw Lacourt zelf uitgekozen. De ondiepe bedding van de fontein met rooster garandeert 100% veiligheid. Het stromende

water schijnt een bijzonder heilzaam effect uit te oefenen op die bewoners die het mentaal wat moeilijker hebben. Mevrouw Lacourt deed een milde schenking om dit te realiseren.

Via het onthaal aan de Rode Kruisstraat nemen we een kijkje binnenin. Rechts van de schaduwgalerij merk je de kinesitherapie ruimte, via de keukenruimte en de kapper beland je in de cafetaria. Dit is de ontmoetingsplaats voor de bejaarden onderling en hun familieleden. Een majestueuze piano verraadt tevens de functie van animatieruimte.

Binnen het centrum werd ook een dagverblijf voorzien. Er is immers een stijgende nood aan opvang voor bejaarden overdag, als hulp van familie en vrienden niet mogelijk is.

De capaciteit bedraagt vijftien verblijfseenheden. Het dagverzorgingscentrum bestaat uit een ruime woonkamer met aparte eet- en zithoek, een open keuken, een rustkamer en sanitaire voorzieningen. Met behulp van een mobiele wand kan de cafetaria afgezonderd worden van het dagverblijf. Via een deurtje in de wand kan de bejaarde naar de cafetaria of de tuin. Straks in september is ook dit gedeelte operationeel. Terug in de inkomhal staan we voor een eerste bewonersruimte.

Omwille van de duidelijkheid en de herkenbaarheid voor de bewoners bezitten de vier afdelingen (gelijkvloers, eerste, tweede en derde verdieping) een eigen naam. Er werd geopteerd voor de namen van vier Oostendse kunstenaars: James Ensor, Gustaaf Sorel,

François Musin en Leon Spilliaert. In de gangen van elke afdeling hangen reproducties van deze kunstenaars.

De instelling beschikt over zes leefruimtes voor telkens vijftien personen., telkens met aparte zit-en eethoek. Twee van die ruimtes zijn speciaal ingericht voor mensen die fysiek volledig afhankelijk zijn of het mentaal wat moeilijk hebben. Er zijn vier appartementen voor koppels en samenwonenden en drie woongelegenheden voor kortverblijf.

We nemen even een kijkje in de woonruimte van een bewoner: oppervlakte 14,8 vierkante meter. Iedere woonruimte is uitgerust met: radio-en oproepinstallatie aan bed en zetel; tv, telefoon en internetaansluiting; hoog-laagbed, nachtkastje, een aangepaste zetel, tafel en stoel; zonnewering aan de buitenkant; de mogelijkheid bestaat om klein meubilair mee te brengen. De sanitaire ruimte bedraagt 3,7 vierkante meter en is uitgerust met: hang-wc, wastafel, douche, handgrepen en oproepinstallatie.

Kortom het spiksplinternieuwe rusthuis Alphonse Lacourt is een architecturaal pareltje in ons gerenoveerde Westerkwartier.

Geraadpleegde bronnen:

Architectenbureau Verbeke-Verstraete
OCMW-infobrochure
Het Laatste Nieuws
Proefschrift Annie Storme: "Kraam-inrichtingen vroeger en nu"

Sweetlove, de Bolle en het slachthuis

In de familie van René Sweetlove doet het verhaal de ronde als zou Thomas Sweetlove (°1793 +1859), tussen 1830 en 1859, eigenaar geweest van het slachthuis in de omgeving van "De Bolle". (Lange Nelle nr1-2003 - p.06). Gelet op de data, is dit echter onmogelijk. Genoemd slachthuis werd gebouwd in 1909 door de firma Paul Carbon, met de bedoeling varkensvlees te exporteren naar Engeland. Het was gelegen op de hoek tussen de Prins Albertlaan (Bredene) en de Handelstraat (Oostende). Op een andere hoek, in de nabijheid, werd het huis, dat later "De Bolle" genoemd werd, in gebruik genomen in 1912. (De gebouwen in de omgeving van de Voorhavenbrug - R.Vancraeynest - De Plate p.99/64-65). Thomas Sweetlove was dan al meer dan vijftig jaar overleden, en kan er dus onmogelijk eigenaar van geweest zijn.

Volgens René Sweetlove, die werkt aan een uitgebreide familiegeschiedenis, is Thomas Sweetlove zich, met zijn vrouw en hun vijf in Engeland geboren kinderen, komen vestigen in Oostende. Ze waren, zoals vele Engelsen, gelovig protestant. Vermoedelijk is Thomas Sweetlove eigenaar geweest van het slachthuis gelegen op het uiteinde van de Langestraat, laatste huizenblok palend aan de stadswallen, en hoek vormend met de Schippersstraat. Met het overlijden van Thomas Sweetlove in 1859, valt in het slachthuis waarschijnlijk alle bedrijvigheid stil.

Toeval of niet, het zou dus op grond zijn van ingeweken Engelse prote-

stanten dat de Anglicaanse kerk gebouwd wordt. Vier jaar later, in 1863, werden de werken aangevat.

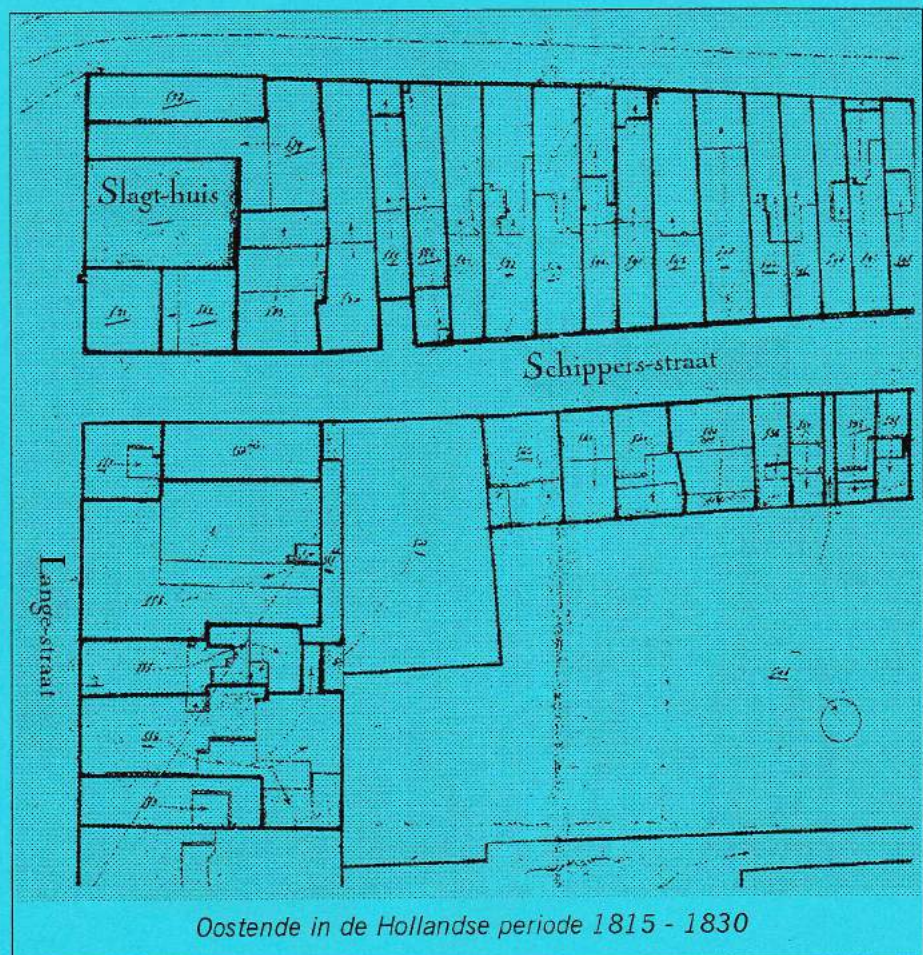
Een paar uittreksels uit artikels verschenen in "De Plate"

- De omgeving van het oude slachthuis in de Langestraat werd voorgesteld en de huidige Anglicaanse kerk werd er gebouwd naar tekeningen van Felix Laureys.

(De Plate - De Engelse kerk in Oostende - J.B. Dreesen - p.83/274)

- Het is vooral onder impuls van Leopold I, zelf protestant, dat de nieuwe kerk er kwam. De plaats van het oud slachthuis in de Langestraat werd voorbehouden voor de nieuwe (Anglicaanse) kerk, die gebouwd werd volgens de plannen van architect Felix Laureys. De kerk werd gebouwd in de jaren 1863 - 1864.

(De Plate - De Anglicaanse kerk te Oostende - J.P.Falise - p.92/215)

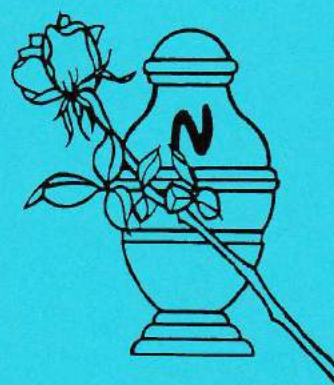

UITVAARTVERZORGING - FUNERARIUM

Jan Nuytten

Het uitvaartcontract
is de absolute **zekerheid**
dat uw begrafenis of crematie
zal uitgevoerd worden volgens
uw wensen en dat uw familie
achteraf **geen financiële**
beslommeringen heeft

Torhoutsesteenweg 88 (h)
8400 Oostende (Petit Paris)
tel. 059 - 80 15 53